

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA ALCA ZAGREB D.O.O.

Juras Bratim, Nina

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split / Sveučilište u Splitu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:228:535408>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department of Professional Studies](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Specijalistički diplomski stručni studij Računovodstvo i financije

NINA JURAS BRATIM

ZAVRŠNI RAD

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

PODUZEĆA

ALCA ZAGREB D.O.O.

Split, siječanj 2020.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Specijalistički diplomski stručni studij Računovodstvo i financije

Predmet: Financijska analiza

ZAVRŠNI RAD

KANDIDAT: Nina Juras Bratim

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Analiza financijskih izvještaja
poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

MENTOR: Petra Jakaša, predavač

Split, siječanj 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY.....	2
1. UVOD	3
2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI.....	5
2.1. POJAM FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	5
2.2. VRSTE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	9
2.3. BILANCA	10
2.4. RAČUN DOBITI ILI GUBITKA.....	13
2.5. IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA	16
2.6. IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKU.....	17
2.7. BILJEŠKE UZ FINANCIJSKA IZVJEŠĆA	18
2.8. IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI	18
2.9. POVEZANOST FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	19
3. POJAM I ZNAČENJE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	20
3.1. POJAM ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	20
3.2. ANALIZA POMOĆU KOMPARATIVNIH I STRUKTURNIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.....	22
3.3. ANALIZA POMOĆU POKAZATELJA	23
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA ALCA ZAGREB D.O.O. ..	25
4.1. O PODUZEĆU.....	25
4.2. HORIZONTALNA I VERTIKALNA ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA ALCA ZAGREB D.O.O.	25
4.2.1. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o.	25
4.2.2. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Alca Zagreb d.o.o.	28
4.3. ANALIZA POMOĆU POKAZATELJA NA PRIMJERU ALCA D.O.O. ZAGREB	31
4.3.1. Pokazatelji likvidnosti	31
4.3.2. Pokazatelji zaduženosti	33
4.3.3. Pokazatelji aktivnosti	36
4.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	39
4.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	40

5. ZAKLJUČAK.....	44
LITERATURA:.....	46
POPIS SLIKA:	48
POPIS TABLICA:.....	48

SAŽETAK

Pružanje informacija o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja subjekta od velike je važnosti ne samo poduzeću već i širem krugu korisnika izvještaja. Može se definirati da su informacije koje su dostupne u financijskim izvještajima poduzeća nužne svim dionicima poduzeća, počevši od vlasnika poduzeća, pa preko kreditora, kupaca, dobavljača te drugih dionika. Na temelju analize financijskih izvještaja utvrđuje se posluje li poduzeće uspješno ili ne. Analizom financijskih izvještaja dobiva se slika o prošlosti i sadašnjosti poslovnih pothvata poduzeća, te su na temelju njih formirane smjernice za uspješno buduće poslovanje.

U teorijskom dijelu rada definira se pojam financijskih izvještaja te se detaljnije definira 5 najznačajnijih financijskih izvještaja, nakon čega slijedi definiranje nužnosti analize financijskih izvještaja te značaj iste za poslovanje svakog poduzeća. U empirijskom dijelu rada ukratko se iznose osnovni podaci o analiziranom poduzeću, nakon čega slijedi analiza financijskih izvještaja poduzeća. Napravljene su horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka te su uočene stavke koje imaju najveći udio u aktivni/pasivi bilance, a posebice je naglašen utjecaj financijskih rashoda na ostvarenje gubitka. Napravljena je i analiza pomoću pokazatelja te se može zaključiti da su kretanja u bilanci i računu dobiti i gubitka uvelike doprinijela lošim rezultatima velikog broja financijskih pokazatelja.

Ključne riječi: Alca Zagreb d.o.o., Financijski izvještaji, Analiza financijskih izvještaja

SUMMARY

Analysis of financial statements of an enterprise Alca Zagreb d.o.o.

Providing information on the financial position, business performance and changes in an entity's financial position is of great importance not only to the company but also to a wider range of report users through lenders, customers, suppliers and other stakeholders. The analysis of the financial statements determines whether or not the company is operating successfully. The analysis of the financial statements gives a picture of the past and present of the business ventures of the company, and on the basis of them the guidelines for successful future business were formed.

In the theoretical part of the paper, the term financial statements is defined and the 5 most significant financial statements are defined in more detail, followed by the definition of the necessity of analysis of the financial statements and the importance of the same for the business of each company. The empirical part briefly presents the basic information about the analyzed company, followed by the analysis of the financial statements of the company. Horizontal and vertical analysis of the balance sheet and profit and loss account were made, and the items that had the largest share in the assets / liabilities of the balance sheet were identified, and the impact of financial expenses on the loss was particularly emphasized. Indicator analysis was also made and it can be concluded that movements in the balance sheet and the income statement greatly contributed to the poor results of a large number of financial indicators.

Key words: Alca Zagreb d.o.o., Financial Statements, Financial Statement Analysis

1. UVOD

Financijska analiza je skup tehnika za pretvaranje podataka iz financijskih izvještaja u informacije relevantne za upravljanje. Financijska analiza je ponajprije usmjerena na dio računovodstvenih informacija iz financijskih izvještaja. U ovome radu financijska analiza predstavlja istraživanje pokazatelja iz financijskih izvještaja, kako bi se utvrdila bitna poslovna i financijska obilježja poduzetnika. Pritom će se koristiti i podaci iz revizorskih izvještaja da bi se dobila potpunija slika o poslovanju poduzeća te relevantnosti izračunatih pokazatelja. Pružanje informacija o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja subjekta od velike je važnosti ne samo poduzeću već i širem krugu korisnika izvještaja. Može se definirati da su informacije koje su dostupne u financijskim izvještajima poduzeća nužne svim dionicima poduzeća, počevši od vlasnika poduzeća, pa preko kreditora, kupaca, dobavljača te drugih dionika.

Financijski menadžment mora, prije svega analizirati poslovanja, da bi se na temelju onoga što je ostvareno u prethodnim razdobljima, moglo praviti planove za budućnost. Osim toga mora znati kakve će analize praviti potencijalni kreditori ili dobavljači da bi prihvatili poslovnu suradnju. Prema tome analize su potrebne internim i eksternim korisnicima. Ukratko može se reći da one služe za donošenje odluka kao što su: da li ulagati u neke poslovne subjekte, prodati ulaganja ili ih zadržati, da li dati povjerenstvo menadžmentu poslovnog subjekta ili ga zamijeniti novim, itd. Upravo zbog toga se javlja potreba za prikazivanjem stanja i rezultata poslovanja na svima razumljiv način pomoću financijskih izvještaja.

Na temelju analize financijskih izvještaja utvrđuje se posluje li poduzeće uspješno ili ne. Analizom financijskih izvještaja dobiva se slika o prošlosti i sadašnjosti poslovnih pothvata poduzeća, te su na temelju njih formirane smjernice za uspješno buduće poslovanje. Nužno je uočiti da se jednostavnim manipulacijama u financijskim izvještajima može značajno utjecati na izračunate pokazatelje koji će posljedično utjecati na odluke dionika poduzeća, a jedan od najjednostavnijih primjera je korištenje različitih stopa amortizacije u odnosu na uobičajene stope.

Problem rada se može definirati kao nepoznavanje financijskih pokazatelja poduzeća koji se izračunavaju temeljem podataka sadržanih u financijskim izvještajima poduzeća te nepoznavanje stvarnog stanja u poslovanju promatranog poduzeća.

Cilj rada se može definirati kao analiza financijskih izvještaja poduzeća te dobivanje šire slike o poslovanju istog te analiza podudarnosti uspješnosti poslovanja poduzeća (temeljem pokazatelja te izjave posloводства poduzeća). Pritom će se poslovanje poduzeća analizirati pomoću pokazatelja koji će se izračunati temeljem podataka sadržanih u financijskim izvještajima, ali će se svakako promatrati i šira slika, posebice zbog utjecaja krize u koncernu Agrokor na poslovanje poduzeća.

U radu će biti korištene: metoda deskripcije, metoda kompilacije, metode sinteze i analize, induktivna i deduktivna metoda te metoda studije slučaja.

Na samom početku rada nalazi se sažetak rada uz tri ključne riječi te sažetak rada na engleskom jeziku, nakon sažetka slijedi uvodni dio u kojem se definira problem, cilj, metode i struktura rada. U drugom dijelu rada definiraju se financijski izvještaji te će pritom fokus biti na bilanci i računu dobiti i gubitka kao najznačajnijim financijskim izvještajima. U trećem dijelu rada definira se pojam analize financijskih izvještaja, odnosno horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja te će se definirati financijski pokazatelji koji će se koristiti u empirijskom dijelu rada. U empirijskom dijelu rada se ponajprije sažeto prikazuje poduzeće čiji će se GFI analizirati, nakon čega slijedi analiza istih, odnosno izračun pokazatelja te njihovo sažeto pojašnjavanje. Na samom kraju rada nalazi se zaključak u kojem se sažeto prikazuju zaključci ovog rada te popis literature korištene u radu, nakon čega slijedi popis slika i tablica.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

2.1. Pojam financijskih izvještaja

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i pojavljuju se kao nosioci računovodstvenih informacija. „Cilj financijskog izvještavanja jest informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća i o uspješnosti poslovanja. Informirati korisnike znači predočiti im sve relevantne i istodobno pouzdane informacije u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namijenjene.“¹

Svi financijski izvještaji su međusobno povezani te upućeni jedni na druge. „Neki imaju dinamički karakter jer pokazuju promjene ekonomskih kategorija u određenom trenutku, a neki su statičkog karaktera jer prikazuju situaciju u određenoj točki vremena. Godišnji financijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivni prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika.“² „Korisnici financijskih informacija koje se dobivaju analizom financijskih izvještaja tvrtke su dioničari, vjerovnici, potencijalni investitori, financijski analitičari, brokери, porezne vlasti, gospodarske (obrtničke) komore i udruge poslodavaca, sindikalne organizacije, vladina tijela i tijela organa lokalne uprave.“³

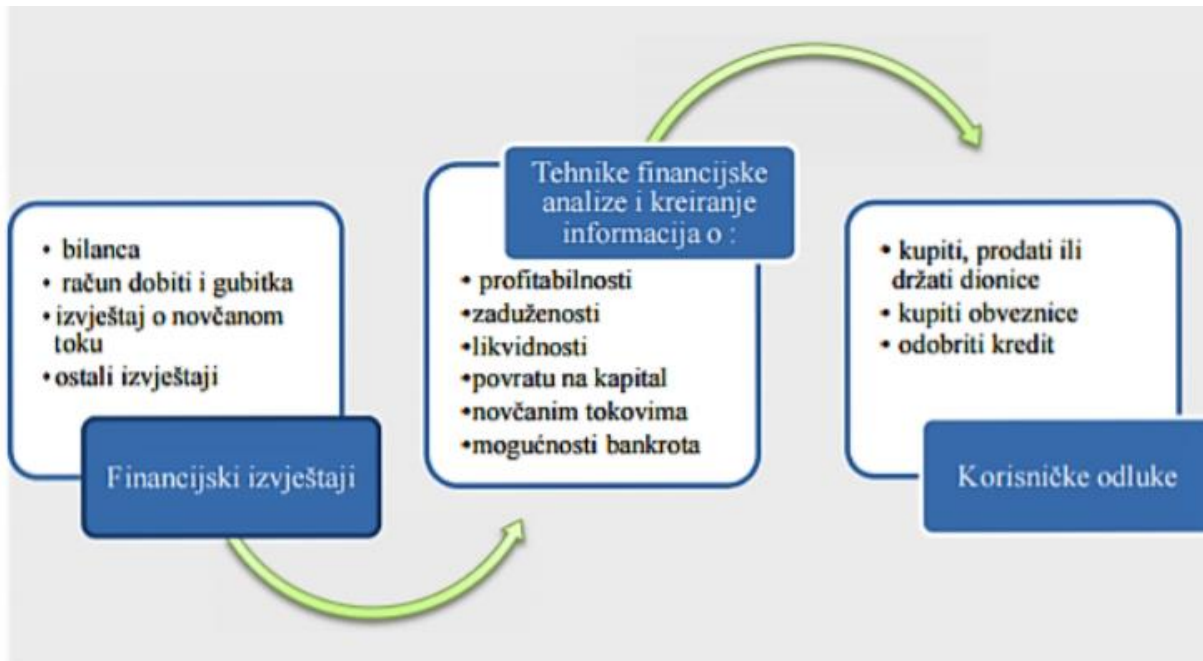
Financijski izvještaji predstavljaju temeljnu podlogu i polaznu točku za analizu poslovanja poduzeća. Naime, izvještaji pružaju informacije o poduzeću (imovini, obvezama, glavnici, prihodima i rashodima (financijskom rezultatu), ostalim promjenama glavnice te novčanim tijekovima), a zadatak računovodstva, kao uslužne funkcije prijeko potrebne za upravljanje poduzećem, jest prikupljanje i obrada podataka financijske prirode te prezentiranje tako dobivenih informacija zainteresiranim korisnicima. Stručnjaci naglašavaju kako financijski izvještaji trebaju fer i istinito prezentirati financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika što zahtijeva vjerno predočavanje učinaka transakcija i drugih poslovnih događaja, a u skladu s kriterijima priznavanja imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda. Također, treba imati na umu da su financijski izvještaji prvenstveno namijenjeni vanjskim korisnicima poduzeća, no daju informacije i unutarnjim korisnicima.

¹Žager, K; Žager, L (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52

²Zakon o računovodstvu, Narodne novine, 78/15, 134/15, 120/16 i 116/18, članak 15

³Vidučić, Lj. (2008.): Financijski menadžment, RRiF, Zagreb, str. 375

Slika 1: Odnos financijskog izvještavanja i ekonomskih odluka korisnika

Izvor: Bartulović (2013.), prema: Pervan u Tipurić ed. 2008: str. 474

Na slici 1 prikazan je značaj analize financijskih izvještaja za dionike poduzeća. Na slici su prikazani temeljni financijski izvještaji koji su polazišna točka za financijsku analizu (pritom se najčešće analiziraju račun dobiti i gubitka te bilanca, a manje često ostala financijska izvješća), naznačeno je da postoje različite tehnike financijske analize, a koja će se tehnika koristiti ovisi uvelike o podacima koje osoba koja analizira financijska izvješća želi dobiti (što ponajprije ovisi o cilju zbog kojeg se vrši financijska analiza). Finalno, financijsku analizu vrše dionici poduzeća s ciljem donošenja korisničkih odluka koja ovisi o karakteristikama istih. Korisničke odluke se najčešće odnose na investiranje te kreditiranje, ali analiza GFI može uvelike olakšati odluku čak i ako je riječ o zapošljavanju u određenom poduzeću (kroz izračun prosječne plaće, ali i ako poduzeće objavljuje dodatne podatke o zaposlenicima, može se uočiti odljev zaposlenika, dani bolovanja i sl. što svakako može biti mjerilo odnosa prema zaposlenicima u poduzeću).

Korisnici financijskih izvješća mogu interni ili eksterni. Svaki od ovih korisnika financijskih izvještaja koristi GFI-e poduzeća za svrhe koje su njemu potrebne te ih sukladno tome analizira i posljedično donosi odluke.

Menadžment poduzeća financijsku analizu ponajprije koristi sa svrhom donošenja budućih odluka koje se odnose na poslovanje poduzeća, odnosno o ekspanziji ili smanjivanju poslovanja poduzeća, zaduživanju ili financiranju iz nekih drugih izvora te drugih odluka. Financijska analiza vanjskim korisnicima služi da dobiju informacije koje inače nisu u mogućnosti dobiti u poslovanju s poduzećem te svakako da bi se spriječile razne malverzacije u poslovanju koje bi se mogle dogoditi kada država ne bi na ovaj način kontrolirala poslovanje poduzeća.⁴

U Republici Hrvatskoj postoji niz propisa kojim su regulirani temeljni financijski izvještaji među kojima se kao najznačajniji ističu:⁵

- Zakon o računovodstvu;
- Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja;
- Zakon o trgovačkim društvima;
- Zakon o tržištima kapitala;
- Pravilnik o registru godišnjih financijskih izvještaja;
- Hrvatski standardi financijskog izvještavanja;
- Međunarodni standardi financijskog izvještavanja te
- Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih izvještaja izdavatelja za razdoblja tijekom godine.

Opća načela u svezi mjerenja i priznavanja pozicija financijskih izvještaja su opća pravila i postupci koje je prihvatila računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentacija financijskih izvještaja opće namjene.

Obveznici predaje financijskih izvještaja su poduzetnici koji djeluju u realnom i financijskom sektoru, neprofitne organizacije te proračuni i proračunski korisnici. Pritom su za svaku od ovih kategorija propisana financijska izvješća, format istih te rokovi predaje. Kao najbrojnija kategorija se svakako ističu poduzetnici te se isti mogu podijeliti u odnosu je li riječ o malim, srednjim ili velikim subjektima, ali se također razlikuju i neaktivni poduzetnici koji su dužni predati izjavu o neaktivnosti.⁶

⁴ ER services: Users of accounting information, <https://courses.lumenlearning.com/suny-finaccounting/chapter/users-of-accounting-information/> (16.10.2019.)

⁵ Šodan, S., (2016.): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali uz predavanja, Ekonomski fakultet, Split, str. 7

⁶FINA: Poduzetnici, <https://www.fina.hr/poduzetnici> (15.10.2019.)

Obveznici poreza na dobit dužni su predati GFI za svaku poslovnu godinu u kojoj su poslovali ili imali u bilanci evidentiranu imovinu i/ili obveze. Trgovačka društva imaju obvezu sastavljanja i predaje GFI i kada je riječ o statusnim promjenama (spajanje, pripajanje i odvajanje), otvaranju stečajnog postupka ili pokretanju likvidacije trgovačkog društva u roku od 90 dana od dana nastanka osnove za sastavljanje financijski izvještaja (nastanka statusne promjene, otvaranja stečaja ili pokretanja postupka likvidacije trgovačkog društva). Ako je riječ o poslovnom subjektu (trgovačkom društvu) koje u prethodnoj poslovnoj godini nije imalo poslovnih događaja, odnosno nije poslovalo te nije imalo evidentiranu imovinu i obveze, dužno je do 30. travnja Fini, odnosno Registru GFI dostaviti izjavu o neaktivnosti za prethodnu godinu.⁷

Za statističke i druge potrebe se financijska izvješća predaju do 30. travnja tekuće godine za prethodnu poslovnu godinu i pritom mali poduzetnici predaju bilancu, račun dobiti i gubitka te dodatne podatke. Dok srednji i veliki poduzetnici imaju obvezu predaje izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (uz 3 financijska izvješća koja predaju mali poduzetnici). S ciljem javne objave se financijska izvješća moraju predati do 30. lipnja tekuće godine za prethodnu poslovnu godinu. Mali poduzetnici pritom predaju bilancu, račun dobiti i gubitka, bilješke uz financijska izvješća, revizorsko izvješće s priložima (samo ako je mali poduzetnik obveznik revizije, a najveća većina malih poduzetnika nije), odluku o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka, odluku o utvrđivanju GFI-a te referentnu stranicu ako su GFI predani u elektroničkom obliku. Za razliku od velikih i srednjih poduzetnika mali poduzetnici ova izvješća sastavljaju u skraćenom obliku.⁸

Srednji i veliki poduzetnici za javnu objavu dostavljaju bilancu, račun dobiti i gubitka s izvještajem o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala, revizorsko izvješće s priložima, godišnje izvješće, odluku o utvrđivanju GFI-a, odluku o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka te referentnu stranicu ako su financijska izvješća predana u elektroničkom obliku. Posebna skupina su matična društva koja izrađuju konsolidirane financijske izvještaje te su pritom iste dužna predati do 30. rujna.⁹

⁷FINA: Poduzetnici, <https://www.fina.hr/poduzetnici> (15.10.2019.)

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

Vrlo često je računovođama upitno hoće li se prilikom sastavljanja primjenjivati HSFI ili MSFI. HSFI su dužni primijeniti prilikom sastavljanja GFI-a mikro, malih i srednjih poduzetnika, dok kada je riječ o sastavljanju GFI-a veliki poduzetnici, subjekti od javnog interesa, ali i ovisna društva koja nisu obveznici primjene MSFI-a (u situaciji ako društvo majka primjenjuje MSFI-je) sastavlja GFI-je uz primjenu MSFI-a.¹⁰

2.2. Vrste financijskih izvještaja

Financijski izvještaji služe kao osnova za financijsku analizu poslovanja svakog obveznika objave financijskih izvješća. Iako postoje brojna financijska izvješća koja se mogu sastavljati ovisno o vrsti subjekta koji iste sastavlja te o njegovoj veličini te karakteristikama poslovanja, najčešće korištena, odnosno temelja financijska izvješća su:¹¹

- Bilanca;
- Račun dobiti i gubitka;
- Izvještaj o novčanom tijeku;
- Izvještaj o promjenama u glavnici;
- Računovodstvene politike i bilješke uz financijske izvještaje te
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Svi su oni međusobno povezani i uvjetovani. Neki su statičkog karaktera kao što je bilanca koja prikazuje sustavni pregled imovine, obveza i kapitala na određeni dan, a neki dinamičkog jer ukazuju na promjene ekonomskih kategorija na određeni dan (kao što je račun dobiti i gubitka). Prethodno navedena izvješća (osim bilješki) mogu se definirati kao standardna dokumentacija jer je njihov sadržaj unaprijed propisan. No, postoji i nestandardna dokumentacija koja se predaje prilikom predaje GFI, a njen sadržaj nije unaprijed propisan već je moguće slobodno formiranje sadržaja ove dokumentacije.

Nestandardna dokumentacija kojoj nije propisana struktura (za razliku od standardne dokumentacije):¹²

- Bilješke uz financijska izvješća;

¹⁰Slovinac, I.: Primjenjujete li HSFI-e ili MSFI-e?, <https://www.teb.hr/novosti/2019/primjenjujete-li-hsfi-e-ili-msfi-e/> (15.10.2019.)

¹¹Vujević, I. (2005.): Financijska analiza u teoriji i praksi, Ekonomski fakultet Split, Split, str. 78

¹²FINA: Poduzetnici, <https://www.fina.hr/poduzetnici> (15.10.2019.)

- Izvješće revizora;
- Godišnje izvješće;
- Odluka o utvrđivanju GFI;
- Izjava o neaktivnosti te
- Odluka o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka.

Iako je na ovaj način ostavljen prostor za kreativnost računovođa te mogućnost da iskažu podatke koji su specifični za njihovo poduzeće, najčešće je riječ o vrlo štucrom sastavljanju ove dokumentacije što uvelike utječe na kvalitetu GFI-a, a posljedično može imati i utjecaja na izračun financijskih pokazatelja te odluku dionika koji radi financijsku analizu. Također, može se uočiti da se vrlo često ova dokumentacija koristi i u marketinške svrhe, posebice kada je riječ o bilješkama uz financijska izvješća u kojima se vrlo često prikazuju podaci koji poslovanje poduzeća vrlo često prikazuju u boljem stanju nego što zapravo je.

Kako bi se ispunila njihova svrha, financijski izvještaji pružaju informacije o:

- Imovini;
- Obvezama;
- Kapitalu;
- Prihodima i rashodima;
- Uplatama vlasnika i isplatama vlasnicima na temelju kapitala u svojstvu vlasnika te
- Novčanim tokovima društva.

2.3. Bilanca

„Bilanca je financijski izvještaj koji pokazuje stanje imovine i izvora imovine na određeni dan“¹³. Imovina se u računovodstvenoj terminologiji naziva aktiva, a njeni izvori pasiva (pritom izvori imovine mogu biti vlastiti, odnosno kapital te tuđi, odnosno obveze koje mogu biti kratkoročne i dugoročne). Imovina se može definirati kao resurs koji je nastao kao posljedica prošlih poslovnih događaja i od kojeg se očekuju buduće koristi za poduzeće. Pritom, da bi se imovina uopće mogla knjigovodstveno iskazati, nužno je da su ispunjene dvije

¹³ Belak, V. (2002.): Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište u Splitu, Split, str. 35

pretpostavke, odnosno da je vjerojatno ostvarenje budućih ekonomskih koristi i da se imovina može novčano izraziti. Pasiva bilance prikazuje izvore imovine koji mogu biti vlastiti i tuđi.¹⁴

Imovina se prvenstveno dijeli na dugotrajnu, odnosno stalnu, fiksnu ili osnovna sredstva te na kratkotrajnu, odnosno tekuću ili obrtna sredstva. Očekuje se da će se dugotrajna imovina uporabom postupno trošiti te u proizvodnom procesu svoju vrijednost postupno prenosi na finalni proizvod (iz tog razloga se ista i amortizira), dok se kratkotrajna imovina troši u jednom poslovnom ciklusu ili u razdoblju koje je kraće od jedne godine.¹⁵ Iako je određena imovina prema logici stvari zapravo dugotrajna, ako nisu ispunjena oba kriterija, odnosno vijek trajanja duži od godine dana te nabavna vrijednost veća od 3.500,00 kuna, ta imovina se smatra kratkotrajnom te se na taj način i otpisuje.¹⁶

Dugotrajna imovina se dijeli na materijalnu, nematerijalnu, financijsku i dugoročna potraživanja, dok se kratkotrajna imovina dijeli na zalihe, potraživanja, financijsku imovinu te novac u banci i blagajni. Pasiva bilance se sastoji od vlastitih izvora, odnosno kapitala te tuđih izvora financiranja, odnosno obveza koje mogu biti dugoročne i kratkoročne. Nužno je naglasiti da ne postoji obveza vraćanja vlastitih izvora sredstava, dok je posuđena sredstva nužno vratiti uz cijenu (najčešće kamatu), što uvelike opterećuje poslovanje poduzeća.¹⁷

Osnovna karakteristika bilance je činjenica da je ona statički izvještaj koji se odnosi na jednu točku u vremenu te zbog toga svaka bilanca ima datum na koji se odnosi. U bilanci uvijek mora biti ravnoteža, koja se odnosi na imovinu i njene izvore, jer prema temeljnoj računovodstvenoj jednakosti imovina uvijek mora biti jednaka svojim izvorima.

Iako se pod pojmom bilance najčešće smatra bilanca koju poduzeće sastavlja i prezentira po završetku poslovne godine, postoji više podjela vrsta bilanci:¹⁸

- Prema formi – dvostrani račun i stupnjeviti oblik;
- Prema sadržaju – pozicije aktive i pasive;

¹⁴Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajdovi 12.-17.

¹⁵Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajdovi 15.-16.

¹⁶Slovinac, I.: Sitan inventar ili osnovno sredstvo, <https://www.teb.hr/novosti/2013/sitan-inventar-ili-osnovno-sredstvo/> (16.10.2019.)

¹⁷Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajdovi 17.-18.

¹⁸Kravaica Vinković, A. (2019.): Osnove računovodstva, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, slajdovi 38.-39.

- Prema vremenu sastavljanja – proračunske i obračunske te
- Prema razlogu i cilju sastavljanja – početna, zaključna, probna, podbilanca, skraćena, inventurna, primopredajna, likvidacijska, fuzijska, diobena, sanacijska, stečajna, konsolidirana i zbrojna.

Bilanca pruža korisnicima informacije o tome što poduzeće ima na određeni dan (aktiva), što poduzeće duguje i što mu ostaje kad se od imovine oduzmu obveze (pasiva). Shemu i sadržaj bilance određuju Zakon o računovodstvu i računovodstveni standardi te treba imati na umu da je riječ o vrlo važnom izvještaju koji daje uvid u stanje imovine i obveza.

Bilanca se sastavlja pod pretpostavkom da aktiva uvijek mora biti jednaka pasivi. Iako na prvi pogled u situaciji kada obveze poduzeća premašuju imovinu istog, ne postoji ravnoteža u bilanci, posebna kategorija u aktivi, odnosno gubitak iznad visine kapitala donosi ravnotežu.

Slika 2: Standardna bilančna struktura

BILANCA	
AKTIVA	PASIVA
A) DUGOTRAJNA IMOVINA 1. nematerijalna imovina 2. materijalna imovina 3. financijska imovina 4. dugoročna potraživanja B) KRATKOTRAJNA IMOVINA 1. zalihe 2. potraživanja 3. kratkoročna financijska imovina 4. novčana sredstva C) AVR	A) KAPITAL I PRIČUVE 1. upisani kapital 2. pričuve (zakonski i dr.) 3. zadržana dobit, preneseni gubitak, dobit ili gubitak tekuće godine B) DUGOROČNA REZERVIRANJA C) DUGOROČNE OBVEZE D) KRATKOROČNE OBVEZE E) PVR

Izvor: Aljinović Barać Ž.(2006): Materijali iz predmeta Osnove računovodstva, Ekonomski fakultet Split, str. 6

Na slici 2 prikazana je standardna bilančna struktura, odnosno aktiva i pasiva bilance. Vidljivo je da aktivu bilance čine dugotrajna i kratkotrajna imovina te aktivna vremenska razgraničenja, dok pasivu imovine čine kapital i rezerve, dugoročna rezerviranja, dugoročne i kratkoročne obveze te pasivna vremenska razgraničenja.

Iako se bilanca najčešće formira na način kako je prikazano na slici 2, moguće se na različite načine sastavljati bilancu poduzeća, ovisno o preferencijama knjigovodstva te također ovisno o

tome koje se kategorije bilance žele prve prikazati. Bilančne kategorije se u bilancu mogu unositi prema 3 kriterija, odnosno prema kriteriju likvidnosti, kriteriju ročnosti te kriteriju sigurnosti.¹⁹

Prema kriteriju likvidnosti, imovina se može unositi u odnosu na rastuću likvidnost, tako da se ponajprije u bilancu unosi imovina koja je najmanje likvidna, a posljednja imovina koja je najlikvidnija. Prema kriteriju opadajuće likvidnosti se u bilancu prvo unosi najlikvidnija imovina te na koncu najnelikvidnija imovina. Prema kriteriju rastuće ročnosti se ponajprije unose kratkoročne obveze te finalno kapital koji ima najveću ročnost, dok kada je riječ o kriteriju opadajuće ročnosti, u bilancu se prvo unosi kapital te finalno kratkoročne obveze. Kada se primjenjuje kriterij rastuće likvidnosti, primjenjuje se kriterij opadajuće ročnosti te ako se primjenjuje kriterij opadajuće likvidnosti, primjenjuje se kriterij rastuće ročnosti. Kriterij sigurnosti je identičan kriteriju rastuće likvidnosti te se u bilancu prvo unose kategorije koje su najsigurnije.²⁰

Vrlo bitno prilikom sastavljanja bilance je i način kako se vrednuju bilančne stavke, odnosno vrednuju li se prema nabavnoj ili fer vrijednosti. Iz tog razloga može dolaziti i do određenih odstupanja, posebice ako se kategorije imovine vrednuju prema nabavnoj vrijednosti te se na taj način može dovesti korisnike financijskih izvješća u zabludu.

2.4. Račun dobiti ili gubitka

Račun dobiti ili gubitka (odnosno izvještaj o dobiti) prikazuje prihode i rashode te financijski rezultat ostvaren u određenom obračunskom razdoblju. Između bilance, kao statičnog financijskog izvještaja i računa dobiti i gubitka, kao dinamičkog financijskog izvještaja, postoji čvrsta povezanost. Naime, promjene koje se u obračunskom razdoblju događaju na vrijednosti i strukturi imovine, obveza i kapitala imaju za posljedicu pojavu prihoda i rashoda pri čemu se nastanak prihoda javlja kao posljedica povećanja vrijednosti određenih oblika imovine te nastanak rashoda koji se javlja kao posljedica smanjenja vrijednosti određenih oblika imovine.

„Prihodi su povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanje glavnice, ali ne ono u svezi s uplatama od strane vlasnika. Nastaju kao posljedica

¹⁹Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajd 23.

²⁰Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajdovi 24.-26.

povećanja imovine ili smanjenja obveza.²¹ Prihodi se mogu podijeliti na skupine redovnih i izvanrednih prihoda. Redovni prihodi nastaju obavljanjem gospodarske djelatnosti i čine ih poslovni i financijski prihodi, dok izvanredni prihodi nastaju kao posljedica izvanrednih događaja.

Vrlo često se pojam prihoda poistovjećuje s pojmom primitka (novčanih sredstava), a zapravo je riječ o vrlo različitim pojmovima. Prihod može nastati istodobno s primitkom i te transakcije se zapravo najčešće dešavaju kada je riječ o trgovinskoj djelatnosti, dok je u drugim djelatnostima češće da prihod nastaje prije primitka ili da primitak nastane prije prihoda (predujmovi).²²

„Rashodi su smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava što ima za posljedicu smanjenja glavnice, ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice vlasnicima. Nastaju kao posljedica smanjenja imovine i povećanja obveza.“²³ Struktura računa dobiti i gubitka nije definirana HSFI-om, ali je definirana Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.

U praksi se vrlo često rashode poistovjećuje s pojmom izdatka te troška i utroška, a zapravo je riječ o vrlo različitim pojmovima. Trošak će postati rashod tek kada se trošak proizvodnje prenese na rashode, odnosno kada dođe do prodaje proizvoda, dok neproizvodni troškovi odmah postaju rashodi. Izdatak označava smanjenje novčanih sredstava te može nastati istodobno sa rashodom, prije ili nakon nastanka rashoda. Utrošak označava količinsko trošenje resursa (npr. sirovina i materijala).²⁴

Suočavanjem prihoda i rashoda na kraju poslovne godine nastaje rezultat poslovanja poduzeća koji može biti dobit ili gubitak. Dobit nastaje kao posljedica većih prihoda u odnosu na rashode, dok gubitak nastaje kao posljedica većih rashoda u odnosu na prihode. Posljedično

²¹ Žager, K., Žager, L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 70

²² Jozić, I.: Što nam prikazuju osnovni financijski izvještaji?, <https://profitiraj.hr/sto-nam-prikazuju-osnovni-financijski-izvjestaji/> (18.10.2019.)

²³ Žager, K., Žager, L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 71

²⁴ Kravaica Vinković, A. (2019.): Prihodi i rashodi, nastavni materijali, Veleučilište u Rijeci, Rijeka, slajdovi 6.-20.

dobit utječe na povećanje kapitala (u situaciji da ne dolazi do isplate dobiti vlasnicima), dok gubitak utječe na smanjenje kapitala.²⁵

Račun dobiti i gubitka se može sastavljati na dva načina, odnosno prema metodi prirodnih vrsta troškova (metoda ukupnih troškova) te prema funkcijskoj metodi. Obe metode daju jednaki rezultat, ali se svaka od ovih metoda primjenjuje ovisno o cilju s kojim zbog kojeg se sastavlja račun dobiti i gubitka. Odnosno, funkcijska metoda se najčešće primjenjuje da bi se prikazali prihodi i rashodi svake od funkcija u poduzeću (što je svakako od izuzetnog značaja kada poduzeće posluje s poteškoćama te je nužno smanjiti poslovanje).

Slika 3: Račun dobiti i gubitka prema metodi ukupnih troškova

I.	Poslovni prihodi
1.	Prihodi od prodaje
2.	Prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda
3.	Ostali poslovni prihodi
II.	Poslovni rashodi
1.	Promjena vrijednosti zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda
2.	Materijalni troškovi
3.	Troškovi osoblja
4.	Amortizacija
5.	Ostali troškovi
6.	Vrijednosno usklađivanje
7.	Rezerviranja
8.	Ostali poslovni rashodi
III.	Financijski prihodi
IV.	Financijski rashodi
V.	Ostali – izvanredni prihodi
VI.	Ostali izvanredni rashodi
VII.	Ukupni prihodi
VIII.	Ukupni rashodi
IX.	Dobit (gubitak) prije oporezivanja
X.	Porez na dobit
XI.	Dobit ili gubitak razdoblja

Izvor: Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajd 47.

Na slici 3 prikazana je struktura računa dobiti i gubitka prema metodi ukupnih troškova. Prema ovoj metodi se troškovi raščlanjuju samo na poslovne, financijske i izvanredne te su sumarno prikazani na razini poduzeća.

²⁵Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajd 35.

Slika 4: Račun dobiti i gubitka prema funkcionalnoj metodi

i.	Poslovni prihodi
1.	Prihodi od prodaje
2.	Prihodi od upotrebe vlastitih proizvoda
3.	Ostali poslovni prihodi
ii.	Troškovi prodanih proizvoda
iii.	Bruto dobit
iv.	Troškovi razdoblja (rashodi razdoblja)
1.	Troškovi prodaje
2.	Troškovi administracije (uprave)
3.	Ostali poslovni rashodi
v.	Financijski prihodi
vi.	Financijski rashodi
vii.	Ostali – izvanredni prihodi
viii.	Ostali izvanredni rashodi
ix.	Ukupni prihodi
x.	Ukupni rashodi
xi.	Dobit (gubitak) prije oporezivanja
xii.	Porez na dobit
xiii.	Dobit ili gubitak razdoblja

Izvor: Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajd 47.

Na slici 4 prikazana je struktura računa dobiti i gubitka prema funkcionalnoj metodi. Iako se ovom metodom dobije jednak financijski rezultat kao i s metodom ukupnih troškova, ova metoda razdvaja troškove prema mjestu nastanka, najčešće na proizvodnju i administraciju, upravu i prodaju, ali se pomoću ove metode troškovi mogu razdvajati i prema svakoj od poslovnih funkcija gdje trošak nastaje.

2.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuju sve promjene glavnice koje su se dogodile u obračunskom razdoblju. Ovim se izvještajem prikazuju ne samo promjene glavnice nastale ulogom vlasnika i zaradom, već i rezultatom gospodarskih aktivnosti koji povećavaju ili smanjuju glavicu.

Neovisno o obliku izvještaja o promjeni glavnice, moguće ga je razvrstati u tri osnovna dijela:

- Dio koji se odnosi na kapitalne transakcije poduzeća s vlasnicima poduzeća;
- Dio koji se odnosi na povećanja i smanjenja glavnice nastalih kao rezultat uspješnosti poslovanja te

- Korekcije glavnice za nerealizirane i nepriznate dobitke i gubitke.

Izveštaj o promjenama kapitala pokazuje promjene svih komponenata kapitala između dvaju datuma Bilance (Izveštaja o financijskom položaju), i to: uloženog kapitala, zarađenog kapitala te izravnih promjena u kapitalu.

2.6. Izveštaj o novčanim toku

Izveštaj o novčanom toku se temelji na financijskim, odnosno novčanim kategorijama. „Izveštaj o novčanim tijekovima pokazuje kako bi izgledalo poslovanje i rezultat poslovanja kad bi se obračun provodio na temelju priljeva i odljeva novca, a ne prema nastanka događaja.“²⁶ Novčani tijek sastoji se od priljeva i odljeva novca i novčanih ekvivalenata. Iskazuje sposobnost poduzeća da svojim aktivnostima generira novac i potrebu poduzeća za novcem. Elementi izvještaja o novčanom toku su novčani primici, novčani izdaci te novčani tok.

Aktivnosti kojima se ostvaruju priljevi i odljevi novca su:

- Poslovne aktivnosti: aktivnosti kojima se ostvaruju prihodi (prodaja proizvoda, usluga, robe). Primici se ostvaruju naplatom prodanog, a izdaci kroz isplate za potrebu proizvodnje i nabave;
- Investicijske aktivnosti: aktivnosti stjecanja i otuđivanja dugotrajne imovine (nematerijalne imovine, materijalne imovine i uloga);
- Financijske aktivnosti: aktivnosti pribavljanja izvora financiranja poduzeća i podmirenja obveza po ovim izvorima (vlasničko i dužničko financiranje poduzeća).

Izveštaj o novčanim tokovima se može sastavljati prema dvije metode, odnosno prema direktnoj te prema indirektnoj metodi. Prema direktnoj metodi se u izvještaju o novčanim tokovima iskazuju bruto novčani primitci iz poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Za razliku od direktne metode, kod indirektno metode se prikazuje neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti na način da se ostvarena dobit ili gubitak korigira za nenovčane troškove,

²⁶ Belak, V., (2009): „Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine“, Belak excellens d.o.o., Zagreb, str.82

rashode i prihode, prihode i rashode povezane s investicijskim i financijskim novčanim tokovima te promjenu zaliha, potraživanja i kratkoročnih obveza.²⁷

2.7. Bilješke uz financijska izvješća

Sadržaj bilješki i njihova struktura nije propisana, već je u računovodstvenim standardima (MSFI i HSFI) naglašeno što za svaku pojedinu situaciju treba objaviti. Poslovni subjekt je dužan Bilješke prezentirati sustavno, sve dok je to izvedivo. Isto tako, MRS 1²⁸ nalaže da je subjekt dužan svaku stavku u financijskim izvještajima natuknicom povezati sa svakom informacijom u Bilješkama koja se na nju odnosi.

Prema MRS-u 1, Bilješke se prezentiraju po sljedećem redoslijedu:²⁹

- Najbitnija informacija koju treba objaviti u bilješkama je izjava o suglasnosti financijskih izvješća s HSFI-om, odnosno s MSFI-om;
- Sažetak najvažnijih računovodstvenih politika je bitna informacija koja će korisnicima pružiti uvjerljive pokazatelje o sustavnom radu i primjeni standarda financijskog izvještavanja;
- Bitne su informacije koje potkrepljuju podatke iskazane u temeljnim financijskim izvještajima te
- Ostale informacije uključuju nepredviđene obveze i nepriznate ugovorno preuzete obveze, kao i nefinancijske informacije, primjerice ciljeve i politike subjekta koji se odnose na upravljanje financijskim rizikom.

„U nekim okolnostima može biti neophodno ili poželjno promijeniti poredak određenih stavaka u Bilješkama“³⁰Primjerice, informacije o promjenama fer vrijednosti priznatim u dobiti ili u gubitku mogu se spojiti s informacijama o dospjeću financijskih instrumenata, iako se prve odnose na Račun dobiti i gubitka (Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti), dok se s druge strane odnose na Bilancu (Izvještaj o financijskom položaju).

2.8. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

²⁷Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajd 51.

²⁸MRS 1- Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine, 136/09, 8/10, 65/10 i 58/11

²⁹Guzić, Š., (2009): „Bilješke uz financijska izvješća“, RRIF br.1,Zagreb, str. 158

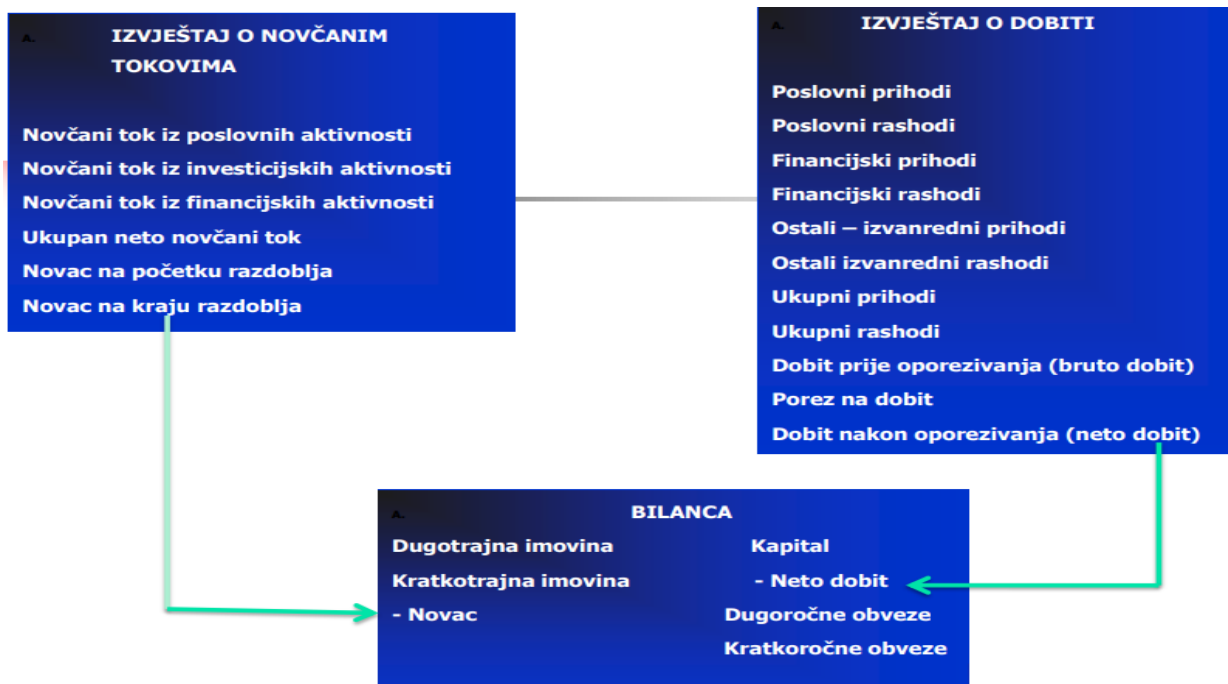
³⁰ Belak, V., (2009): „Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine“, Belak excellens d.o.o., Zagreb, str. 84

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti je nužno uvrstiti među financijska izvješća s ciljem prikazivanja prihoda, rashoda, dobiti i gubitaka koji imaju utjecaj na dionički kapital tijekom poslovne godine. Najčešći primjeri sveobuhvatne dobiti su nerealizirani dobiti i gubici od vrijednosnica raspoloživih za prodaju, nerealizirani dobiti i gubici od ostalih financijskih ulaganja te tečajne razlike. Ovaj GFI se dodaje uz račun dobiti i gubitka te ga nadopunjava.³¹

2.9. Povezanost financijskih izvještaja

Financijski izvještaji su međusobno povezani te se podaci iz jednih prepisuju u druge, a i svakako se kroz određene kategorije može provjeravati točnost izračuna u drugim izvještajima.

Slika 5: Povezanost financijskih izvještaja

Izvor: Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, slajd 62.

Na slici 5 prikazano je da su financijska izvješća povezana. Direktna poveznica je između izvještaja o novčanim tokovima i rezultata koji se dobije na kraju izvještaja te kategorije novca u bilanci, ta dva iznosa moraju biti identični. Kada je riječ o računu dobiti i gubitka, rezultat, odnosno dobit ili gubitak nakon oporezivanja se unosi u pasivu bilance te utječe na promjene kapitala.

³¹Alpha capitalis: Sveobuhvatna dobit, <https://alphacapitalis.com/financijski-izvjestaji/izvjestaj-o-sveobuhvatnoj-dobiti/> (19.10.2019.)

3. POJAM I ZNAČENJE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

3.1. Pojam analize financijskih izvještaja

„Riječ analiza potječe od grčke riječi analysis što znači rastavljanje, raščlanjivanje neke cjeline na njezine sastavne dijelove, dok se ne dođe do njezinih elemenata koji su dalje nedjeljivi“³².

„Analiza financijskih izvještaja jest proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podatci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.“³³ Analiza financijskih izvještaja prvenstveno je orijentirana na vrijednosne ili novčane podatke i informacije.

Prema tome, analiza financijskih izvještaja usmjerena je na kvantitativne financijske informacije i zbog toga se često naziva još i financijskom analizom. Koliko je taj segment analize važan u uvjetima tržišnog okruženja i tržišta kapitala čini se da nije potrebno posebno naglašavati. Analiza financijskih izvještaja koristi se s ciljem ocjene financijskog stanja poduzeća i kao podloga uspješnom menadžerskom odlučivanju koje je utemeljeno na činjenicama.

Analiza financijskih izvješća ne predstavlja samo ocjenu sadašnjeg ili prošlog stanja poduzeća, već teži ka pogledu budućnost i naglašavanju onih aspekata poslovanja koji su kritični za preživljavanje poduzeća, a to su, prije svega sigurnost i uspješnost (efikasnost) poslovanja. Promatrano s financijskog aspekta, analiza poslovanja, za potrebe menadžera, mora obuhvatiti analizu financijskih rezultata, financijskih uvjeta, financijske strukture i promjena u financijskoj strukturi. U tom kontekstu analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. Analiza financijskih izvještaja je jedan od glavnih komunikacijskih kanala između društva i dioničara.

³² Vukoja, B. (2013.) „Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka“, str. 2

³³ Bolfek; Stanić; Knežević (2012): Vertikalna i horizontalna analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski vijesnik, Zagreb, str.149 prema: Habek 2004:str. 25.

Uz definiranje financijskih izvještaja većina poduzeća u svoje godišnje izvještaje, a u čijem sastavu su i financijski izvještaji, ne uključuju samo obvezne informacije, koje zahtijevaju standardi i propisi već nude i dodatne informacije korisnicima izvještaja kako bi svoje poduzeće prikazali što transparentnije i sigurnije. Analizom se utvrđuje sadašnje stanje poduzeća, iznose se realni i objektivni podaci o likvidnosti poduzeća, financijskoj stabilnosti, zaduženosti i rentabilnosti, definiraju se uzroci i simptomi financijskih problema u poduzeću. Sa stajališta korisnika razlikujemo eksternu i internu analizu financijskih izvještaja.

„Postoje tri glavna razloga zašto se analiziraju temeljni financijski izvještaji i ostvareni financijski pokazatelji“³⁴, odnosno:

- Potreba da se kontinuirano prati vlastita financijska situacija, analiziraju ostvareni financijski pokazatelji, planiraju financijski instrumenti i provodi financijski nadzor;
- Potreba da se izračunaju i analiziraju financijski pokazatelji poslovnih partnera kojima gospodarsko društvo stupa u različite poslovne odnose te
- Potreba da se kod ulaganja u dugoročne vrijednosne papire detaljno provjeri bonitet vrijednosnog papira, odnosno da se potencijalnim ulagačima pruže sve relevantne informacije potrebne za donošenje odluke o ulaganju kapitala te da ga se zaštiti od eventualne prijevare.

U Republici Hrvatskoj temeljem Zakona o računovodstvu, financijske izvještaje dužni su sastavljati, revidirati i objavljivati svi poduzetnici. Osim toga valja naglasiti da veliki obveznici i obveznici čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzama ili se spremaju za uvrštenje u burzovnu kotaciju u Republici Hrvatskoj na službenim tržištima te na kotaciji za javna dionička društva sukladno odgovarajućim odredbama Zakona o tržištu vrijednosnih papira primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja, dok obveznici koji nisu veliki obveznici (mikro, mali i srednji poduzetnici) i ne kotiraju na burzama primjenjuju standarde financijskog izvještavanja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja i podliježu Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.

Strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja detaljnije propisuje ministar financija, te se pravila objavljuju u Narodnim novinama. Financijski izvještaj je obvezan i u slučaju promjene poslovne godine, statusnih promjena, stečaja ili likvidacije. Financijska izvješća nakon što se

³⁴ Vukoja, B. (2013.): „Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka“, str 3

naprave, čuvaju se trajno u izvorniku. Financijska izvješća registriranih poduzeća u Republici Hrvatskoj prikuplja Financijska agencija (FINA) koja ih obrađuje te objavljuje u Registru godišnjih financijskih izvještaja.

Analiza financijskih izvještaja zauzima vrlo važno mjesto u općoj poslovnoj analizi poslovanja društava, iz tog razloga je nužna standardizacija financijskih izvješća, odnosno prethodno definirana regulacija sastavljanja istih. Standardizacija je nužna zbog lakšeg analiziranja financijskih izvještaja, ali i da bi se moglo uspoređivati poslovanje više poslovnih subjekata.

Uobičajene tehnike i postupci koji se koriste prilikom analize financijskih izvještaja su:

- Komparativni financijski izvještaji;
- Strukturni financijski izvještaji;
- Trendovi kretanja performanse te
- Analiza pomoću pokazatelja.

3.2. Analiza pomoću komparativnih i strukturnih financijskih izvještaja

Analizom komparativnih financijskih izvještaja, odnosno horizontalnom analizom nastoji se uočiti tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja. Temeljem uočavanja tih promjena prosuđuje se kakva je uspješnost i sigurnost poslovanja pojedinog društva.

Da bi se analizirale, odnosno izračunale promjene u pozicijama financijskih izvještaja te da bi bilo moguće njihovo uspoređivanje odabire se bazna godina, a ostale se godine uspoređuju s njima na temelju izračuna baznih indeksa. Također, mogu se koristiti usporedbe svake godine s prethodnom na temelju verižnih indeksa, dok se kod nekih izvještaja koriste obje tehnike istodobno. Najveći problemi horizontalne analize jesu: inflacija, promjene obračunskog sustava kod izrade i predočenja izvještaja, promjene u politici balansiranja i sve ostale promjene koje izvješća čine neusporedivim. „U takvim slučajevima se izvješća prije uspoređivanja moraju uskladiti, a ako to nije moguće, treba uskladiti samo bitne stavke ili bitne pokazatelje performanse te ih onda usporediti.“³⁵

³⁵ Belak, V. (1995.): Menadžersko računovodstvo, RRiF, Zagreb, str. 93

Analiza strukturnih financijskih izvješća, odnosno vertikalna analiza omogućava uvid u strukturu financijskih izvještaja. Provodi se na strukturnim financijskim izvještajima kao npr. bilanci i računu dobiti i gubitka, gdje se uspoređuju podaci iz financijskih izvještaja prikupljeni tijekom jedne godine. U vertikalnoj analizi bilance aktiva i pasiva se označavaju sa brojem 100 i predstavljaju konstantnu veličinu, a sve druge pozicije se stavljaju u odnos s njima kako bi se odredio postotni odnos svih ostalih varijabli. Dakle, to je usporedba pojedine pozicije iz financijskih izvještaja u odnosu na uzetu konstantnu varijablu.³⁶ U računu dobiti i gubitka se kao konstanta uzimaju prihod od prodaje ili ukupni prihod i označavaju se sa 100 pa se ostale pozicije uspoređuju s njim. Ovakva analiza je dobra kod uspoređivanja sa drugim društvima ili u slučajevima inflacije.

Horizontalnom i vertikalnom analizom se ne iscrpljuje problematika financijskih izvještaja, već su u tom kontekstu najvažniji pokazatelji analize financijskih izvještaja, pa se obično govori o pojedinačnim pokazateljima, skupinama pokazatelja, sustavima pokazatelja i zbrojnim i sintetičkim pokazateljima.

3.3. Analiza pomoću pokazatelja

Pokazatelj je racionalan ili odnosni broj, što podrazumijeva da je jedna ekonomska veličina stavljena u odnos (dijeli se) s drugom ekonomskom veličinom. Nema smisla dovesti u vezu bilo koje dvije ekonomske veličine tako da se treba paziti na preduvjete ispravnosti pokazatelja. Financijski pokazatelji se s obzirom na vremensku dimenziju mogu podijeliti na dvije skupine. Jedna skupina financijskih pokazatelja razmatra poslovanje poduzeća unutar određenog vremenskog razdoblja, najčešće je to godina dana, a temelji se na podacima iz računa dobiti i gubitka.

Druga se skupina financijskih pokazatelja odnosi na točno određeni trenutak koji se poklapa s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.³⁷ Pokazatelji se formiraju kako bi se poduzeću dala što bolja financijska podloga za donošenje određenih financijskih odluka.

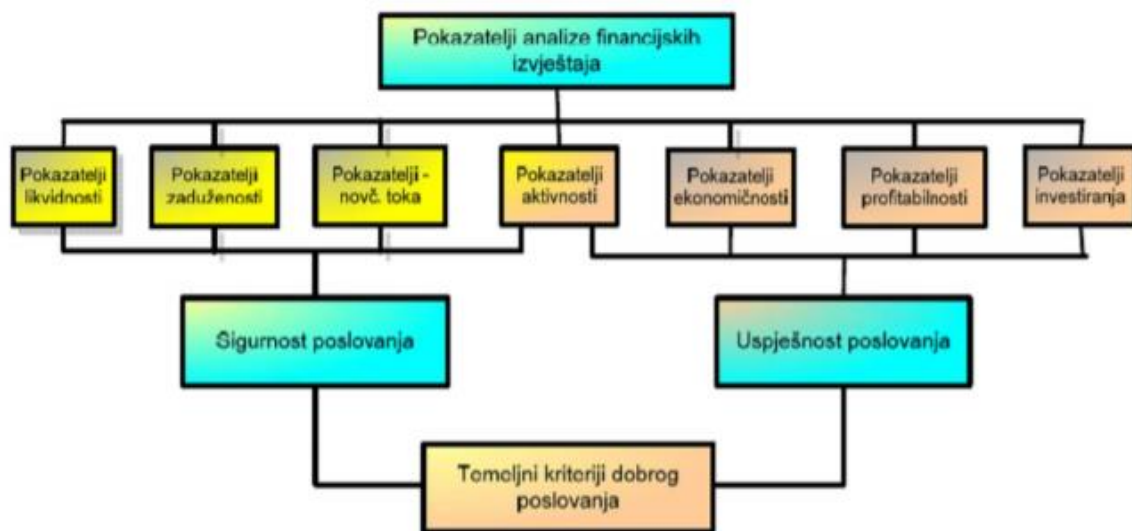
³⁶ Vuko T. (2018.): Materijali iz kolegija Analiza financijskih izvještaja, Materijali s predavanja 5, Split, str. 2.

³⁷ Žager, K., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str 243

Dobro upravljanje podrazumijeva da su u poslovanju zadovoljena dva kriterija, kriterij sigurnosti (likvidnost, financijska stabilnost i zaduženost) i kriterij uspješnosti (tj. Efikasnosti (profitabilnost tj. rentabilnost).

Tako se pokazatelji likvidnosti i zaduženosti mogu smatrati pokazateljima koji opisuju financijski položaj poduzeća, a pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja zapravo su pokazatelji uspješnosti poslovanja. „Pokazatelji aktivnosti se mogu smatrati i pokazateljima sigurnosti i pokazateljima uspješnosti.“³⁸

Slika 6: Pokazatelji analize financijskih izvještaja:

Izvor: Vuko T. (2014): Financijska analiza poslovanja, predavanje 6 i 7, Sveučilište u Splitu, Split, str 5

Na slici 6 prikazani su pokazatelji analize financijskih izvještaja. Pritom se može zaključiti da pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji novčanog toka, te pokazatelji aktivnosti prikazuju sigurnost poslovanja analiziranog gospodarskog subjekta. S druge strane, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti, pokazatelji investiranja, te pokazatelji aktivnosti prikazuju uspješnost poslovanja gospodarskog subjekta.

³⁸ Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.244

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA ALCA ZAGREB D.O.O.

4.1. O poduzeću

Alca Zagreb d.o.o. je poduzeće u privatnom vlasništvu koje je osnovano 1990. godine sa sjedištem u Zagrebu. Osnivači Alca Zagreb d.o.o. su vlasnici tvrtke “Alca-Med” GmbH sa sjedištem u Klagenfurtu, koja ima tradiciju od 40 godina poslovanja, kako u Austriji, tako i na području Europe. Iako je sjedište poduzeća u Zagrebu, preko centralnog logističkog skladišta u Svetoj Heleni i regionalnih skladišta u Kukuzovcu (Sinj) i Pleternici (Slavoniji) distribuira proizvode široke potrošnje poznatih svjetskih robnih marki.

Jedna od osnovnih strateških postavki poduzeća je stalno reinvestiranje dobiti u poduzeće, te stalni rast imovine koji poduzeću daje mogućnosti stabilnog poslovanja i održivog rasta i razvoja. Usmjerenje Alca Zagreb je stalno razvijanje i poboljšanje kvalitete usluge prema poslovnim partnerima, te individualni pristup prema svakom partneru. Alca Zagreb d.o.o. pruža usluge prodaje, logistike i upravljanja financijskim rizikom, a opseg se kroji prema željama i potrebama partnera. U Hrvatskoj dostavljaju robu partnera na više od 12.000 prodajnih mjesta od velikih supermarketa do kioska na otocima.³⁹

4.2. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

4.2.1. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

U ovom dijelu rada prikazati će se horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o. s ciljem analiziranja kretanja bilančnih stavki u promatranom razdoblju.

³⁹Alca Zagreb d.o.o.: O nama, <https://www.alca.hr/o-nama/> (20.08.2019.)

Tablica 1: Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o. za razdoblje 2016.- 2018. godine.

	2016.	2017.	2018.	Apsolutna promjena 2017.-2018.	Relativna promjena 2017.-2018.	Udio 2017.	Udio 2018.
AKTIVA							
1.DUGOTRAJNA IMOVINA	433.331.800	464.453.500	455.564.000	-8.889.500	-1,91%	53,53%	55,83%
Nematerijalna imovina	44.821.800	73.107.700	68.943.600	-4.164.100	-5,70%	8,43%	8,45%
Materijalna imovina	331.600.600	323.820.100	317.433.200	-6.386.900	-1,97%	37,32%	38,90%
Dugotrajna financijska imovina	48.147.800	59.025.700	58.371.900	-653.800	-1,11%	6,80%	7,15%
Dugotrajna potraživanja	8.761.600	8.500.000	812.200	-7.687.800	-90,44%	0,98%	0,10%
Odgodena porezna imovina			10.003.100				1,23%
2.KRATKOTRAJNA IMOVINA	332.907.500	390.080.100	347.270.700	-42.809.400	-10,97%	44,96%	42,56%
Zalihe	101.439.700	111.470.700	126.010.600	14.539.900	13,04%	12,85%	15,44%
Potraživanja od kupaca	146.461.100	165.235.900	151.511.400	-13.724.500	-8,31%	19,04%	18,57%
Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	3.896.700	7.852.000	8.431.900	579.900	7,39%	0,91%	1,03%
Potraživanja od zaposlenika	64.500	73.700	46.200	-27.500	-37,31%	0,01%	0,01%
Potraživanje od države i dr.inst	2.359.400	2.647.300	2.287.300	-360.000	-13,60%	0,31%	0,28%
Ostala potraživanja	11.025.300	17.141.200	11.487.400	-5.653.800	-32,98%	1,98%	1,41%
Kratkotrajna financijska imovina	64.799.700	84.845.400	47.114.000	-37.731.400	-44,47%	9,78%	5,77%
NOVAC U BLAGAJNI	2.861.100	813.900	382.000	-431.900	-53,07%	0,09%	0,05%
PL.TR.BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PR.	15.258.500	13.081.300	13.168.800	87.500	0,67%	1,51%	1,61%
UKUPNO AKTIVA	781.497.800	867.614.900	816.003.500	-51.611.400	-5,95%	100,00%	100,00%
PASIVA						0,00%	0,00%
KAPITAL I REZERVE	255.410.600	308.285.900	227.948.800	-80.337.100	-26,06%	35,53%	27,93%
DUGOROČNE OBVEZE	220.326.500	174.217.400	348.761.800	174.544.400	100,19%	20,08%	42,74%
Obveze za primljene dugoročne kredite	143.527.300	109.277.800	264.154.000	154.876.200	141,73%	12,60%	32,37%
Obveze za zajmove,depozite i sl.	54.684.700	18.784.100	45.724.300	26.940.200	143,42%	2,17%	5,60%
Ostale dugoročne obveze	22.114.500	46.155.400	39.083.500	-7.071.900	-15,32%	5,32%	4,79%
KRATKOROČNE OBVEZE	298.913.000	379.326.500	229.521.800	-149.804.700	-39,49%	43,72%	28,13%
Obveze prema dobavljačima	90.879.500	87.927.900	98.285.200	10.357.300	11,78%	10,13%	12,04%
Obveze za poreze i doprinose	7.808.600	7.863.100	10.949.500	3.086.400	39,25%	0,91%	1,34%
Obveze prema poduzeticima unutar grupe	3.442.600	37.176.100	26.954.500	-10.221.600	-27,50%	4,28%	3,30%
Financijske obveze	145.916.700	197.685.900	61.522.300	-136.163.600	-68,88%	22,78%	7,54%
Obveze za zajmove	45.424.200	42.323.300	24.635.200	-17.688.100	-41,79%	4,88%	3,02%
Ostale obveze	5.441.500	6.350.200	7.175.200	825.000	12,99%	0,73%	0,88%
Odgodeno pl.tr i ph.budućih razdoblja	6.847.700	5.785.100	9.771.100	3.986.000	68,90%	0,67%	1,20%
UKUPNO PASIVA	781.497.800	867.614.900	816.003.500	-51.611.400	-5,95%	100,00%	100,00%

Izvor: Izrada autorice prema GFI poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

U tablici 1 prikazana je horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o. Dugotrajna imovina čini 55,83% ukupne imovine, a odnosi se na dugotrajnu nematerijalnu, materijalnu, financijsku imovinu te dugotrajna potraživanja. Došlo je do pada vrijednosti dugotrajne imovine u iznosu od 8,9 mil kn ili 1,91% što je izravna posljedica smanjenja vrijednosti svih stavki koje čine dugotrajnu imovinu, osim odgođene porezne imovine. Dugotrajna nematerijalna imovina čini 8,45% ukupne imovine, a odnosi se na goodwill, distribucijska prava, software i ostalu dugotrajnu nematerijalnu imovinu. Goodwill je nastao temeljem pripajanja društava Tardi d.o.o. i Plavi servis d.o.o. koja se bave distribucijom proizvoda i opreme za higijenu. Distribucijska prava nastala su temeljem ugovora o kupnji prava na distribuciju određenih brendova u prethodnim poslovnim razdobljima. Došlo je do pada vrijednosti iste od preko 4 mil kn, odnosno 5,7% što je izravna posljedica smanjenja distribucijskih prava.

Dugotrajna materijalna imovina čini 38,9% ukupne imovine, a odnosi se na zemljišta, građevinske objekte, postrojenja i opremu, transportna sredstva, ostalu imovinu i imovinu u pripremi. Došlo je do pada vrijednosti od gotovo 6,5 mil kn, odnosno 1,97% što je izravna posljedica obračuna amortizacije u toj godini. Dugotrajna financijska imovina čini 7,15% ukupne imovine, a odnosi se na ulaganja u ovisna i pridružena društva, te ostalu financijsku imovinu. U 2018. godini je došlo do smanjenja u apsolutnom iznosu od 653.800 kn ili 1,11%. To je izravna posljedica smanjenja dugotrajnih potraživanja za 7,7 mil kn ili 90,44% koje je nastalo kao posljedica otpisa potraživanja društvima u stečaju.

Kratkotrajna imovina čini 42,56% ukupne imovine, a odnosi se na zalihe, potraživanja od kupaca, potraživanja od poduzetnika unutar grupe, potraživanja od zaposlenika, ostala potraživanja, potraživanja od države, kratkotrajna financijska imovina, novac u banci i blagajni te AVR. Došlo je do pada vrijednosti od 42,8 mil kn ili 10,97% što je izravna posljedica pada vrijednosti kratkotrajne financijske imovine za 37,7 mil kn zbog smanjenja potraživanja po mjeničnom regresu za 21 mil kn te danih kredita povezanim stranama za 17 mil kn. Zalihe čine 15,44% vrijednosti imovine i odnose se na zalihe sirovina i materijala, zalihe trgovačke robe i imovinu društva namijenjenu prodaji te je došlo do rasta vrijednosti u iznosu od 14,5 mil kn ili 13,04%. Potraživanja od kupaca čine 18,57% ukupne imovine te su smanjena za 13,7 mil kn, odnosno 8,31% što je nastalo kao izravna posljedica smanjenja potraživanja od domaćih i inozemnih kupaca, a istodobno povećanog ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca i otpisa potraživanja društvima u stečaju. Od ukupnog iznosa potraživanja od kupaca, najveći dio

potraživanja se odnosi na nedospjela potraživanja, odnosno 92,6 mil kn, ali je svakako vrlo zabrinjavajući podatak da je 21,5 mil kn nenaplaćeno 120 ili više dana od izdavanja računa te se može očekivati da će veliki dio tih potraživanja ostati nenaplaćeno. Kratkotrajna financijska imovina ima udio od 5,77% u ukupnoj imovini te je smanjena za 37,7 mil kn ili 44,47% što je ponajprije povezano sa smanjenjem potraživanja po mjeničnom regresu za 21 mil kn te danih kredita povezanim stranama za 17 mil kn.

Kapital čini 27,93% ukupne pasive te se sastoji od temeljnog kapitala, kapitalnih pričuva i zadržane dobiti, te revalorizacijskih rezervi. Pritom su u 2018. godini revalorizacijske rezerve umanjene za 3,6 mil kn kao posljedica obračuna amortizacije revaloriziranih građevinskih objekata te je taj iznos prenesen na poziciju zadržane dobiti. Kapital je u 2018. godini smanjen za 80,33 mil kn ili 26,06% što je izravna posljedica ostvarenog gubitka u toj godini. Dugoročne obveze čine 42,74% pasive te se sastoje od obveza za primljene dugoročne kredite, obveza za zajmove, depozite i sl., te ostalih dugoročnih obveza. Ostale dugoročne obveze se odnose na obveze za distribucijska prava koja nastaju u iznosu od 7,32 mil kn svake godine. Financijske obveze se ponajprije odnose na dugoročne i kratkoročne kredite banaka, ali su značajne i druge kategorije kao što su financijski leasing te obveze za pozajmice povezanih i trećih strana. U 2018. godini su se povećale za 174,5 mil kn ili 100,19% što je izravna posljedica rasta dugoročnih financijskih obveza, odnosno rasta obveza za kredite banaka od 101 mil kn. Obveze za primljene dugoročne kredite čine 32,37% ukupne pasive te su povećanje za 154,9 mil kn ili 141,73% što je izravna posljedica dodatnog zaduživanja. Obveze za zajmove, depozite i sl. čine 5,6% pasive te su povećane za 26,9 mil kn ili 143,42%.

Kratkoročne obveze čine 28,13% ukupne pasive te se sastoje od obveza prema dobavljačima, obveza za poreze i doprinose, obveza prema poduzetnicima unutar grupe, financijske obveze, obveze za zajmove, ostale obveze i PVR. U 2018. godini su se smanjile za 149,8 mil kn ili 39,49% što je izravna posljedica smanjenja financijskih obveza za 136,2 mil kn. Obveze prema dobavljačima čine 12,04% ukupne pasive te su se povećale za 10,4 mil kn, odnosno 11,78%. Financijske obveze čine 7,58% ukupne pasive te su se smanjile za 136,2 mil kn ili 68,88% što je izravna posljedica smanjenja kratkoročnih kredita banaka za preko 80 mil kn te pozajmica od povezanih i trećih strana.

4.2.2. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

U ovom dijelu rada prikazati će se horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća da bi se analiziralo kretanje prihoda i rashoda poduzeća u razdoblju od 2016. do 2018. godine.

Tablica 2: Horizontala i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

	2016.	2017.	2018.	Apsolutna promjena 2017.-2018.	Relativna promjena 2017.-2018.	Udio 2017.	Udio 2018.
Poslovni prihodi	787.564.800	853.635.000	935.333.300	81.698.300	9,57%	100,00%	100,00%
Prihodi od prodaje unutar grupe	13.033.600	20.037.800	13.590.400	-6.447.400	-32,18%	2,35%	1,45%
Prihodi od prodaje izvan grupe	767.361.400	824.770.900	900.089.200	75.318.300	9,13%	96,62%	96,23%
Ostali poslovni prihodi unutar grupe	40.300	103.900	628.300	524.400	504,72%	0,01%	0,07%
Ostali poslovni prihodi izvan grupe	7.129.400	8.722.500	21.025.400	12.302.900	141,05%	1,02%	2,25%
Poslovni rashodi	772.400.100	839.427.600	997.387.500	157.959.900	18,82%	98,34%	106,63%
Materijalni troškovi	634.984.700	674.603.600	741.839.900	67.236.300	9,97%	79,03%	79,31%
Troškovi osoblja	89.102.900	104.860.200	115.398.800	10.538.600	10,05%	12,28%	12,34%
Amortizacija	19.530.600	20.862.300	22.143.200	1.280.900	6,14%	2,44%	2,37%
Ostali troškovi	22.182.900	34.139.600	34.001.500	-138.100	-0,40%	4,00%	3,64%
Vrijednosna usklađenja	2.076.600	1.589.000	84.004.100	82.415.100	5186,60%	0,19%	8,98%
Ostali posl. rashodi	4.522.400	3.373.000	0	-3.373.000	-100,00%	0,40%	0,00%
Financijski prihodi	12.974.200	14.831.500	11.029.500	-3.802.000	-25,63%	1,74%	1,18%
Fin. ph unutar grupe	3.794.800	4.909.800	2.961.600	-1.948.200	-39,68%	0,58%	0,32%
Fin.ph van grupe	9.108.900	9.921.700	8.024.900	-1.896.800	-19,12%	1,16%	0,86%
Ostali fin ph	70.500	0	0	0		0,00%	0,00%
Financijski rashodi	13.684.500	22.940.700	19.949.100	-2.991.600	-13,04%	2,69%	2,13%
Fin rashodi unutar grupe	682.500	2.336.200	1.725.200	-611.000	-26,15%	0,27%	0,18%
Fin rashodi van grupe	12.747.000	20.387.900	18.223.900	-2.164.000	-10,61%	2,39%	1,95%
Ostali fin rashodi	255.000	216.600	0	-216.600	-100,00%	0,03%	0,00%
Ukupni prihodi	800.539.000	868.466.500	946.362.800	77.896.300	8,97%	101,74%	101,18%
Ukupni rashodi	786.084.600	862.368.300	1.017.336.600	154.968.300	17,97%	101,02%	108,77%
Dobit ili	14.454.500	6.098.200	-60.970.800	-67.069.000	-1099,82%	0,71%	-6,52%

Iz tablice 2 vidljivo je da je u promatranom razdoblju došlo do povećanja prihoda, ali je istodobno došlo do značajnijeg povećanja rashoda, pri čemu se svakako ističe rapidan rast troškova vrijednosnih usklađenja. Vrijednosno su usklađena potraživanja u iznosu od 81,6 mil kn koja se ponajprije odnose na potraživanja od društva Agrokor, posljedica čega je ostvareni gubitak u 2018. godini. Poduzeće je u 2016. godini ostvarilo dobit od 14.454.500 kuna, dok je u 2018. godini ostvarilo gubitak od 60.970.800 kuna.

Poslovni prihodi su uzeti kao baza za izračun udjela te su stoga oni 100%. Poslovne prihode čine prihodi od prodaje unutar i izvan grupe, te ostali poslovni prihodi unutar i izvan grupe. Došlo je do rasta poslovnih prihoda od 81,7 mil kn ili 9,57% što je izravna posljedica rasta prihoda od prodaje izvan grupe za 75,3 mil kn. Prihodi od prodaje izvan grupe čine 96,23% ukupnih poslovnih prihoda, a odnose se na prihode od prodaje robe, prihode od najma, prihode od logističkih usluga, prihode od marketinga te ostale prihode. Prihodi od prodaje van grupe u 2018 godini su narasli za 75,3 mil kn ili 9,13% što je izravna posljedica rasta prihoda od prodaje robe za oko 69 mil kn.

Poslovni rashodi čine 106,63% poslovnih prihoda, a odnose se na materijalne troškove, troškove osoblja, amortizaciju, ostale troškove, vrijednosna usklađenja i ostale poslovne rashode. Došlo je do rasta poslovnih rashoda za 158 mil kn ili 18,8% što je izravna posljedica rasta materijalnih troškova za 67,2 mil kn te troškova vrijednosnih usklađenja za 82,4 mil kn.. Materijalni troškovi čine 79,31% poslovnih prihoda, a odnose se na troškove prodane robe i troškove sirovina i materijala. Došlo je do povećanja materijalnih troškova za 67,2% ili 9,97% što je izravna posljedica povećanja troškova prodane robe za 43 mil kn. Troškovi osoblja čine 12,34% ukupnih prihoda te se odnose na troškove neto plaća, poreza i prireza te doprinosa iz i na plaće. Došlo je do povećanja troškova osoblja za 10,5 mil kn ili 10,05% što je izravna posljedica povećanja svih komponenti koje čine troškove osoblja. Troškovi vrijednosnih usklađenja čine 8,98% poslovnih prihoda, a odnose se na troškove vrijednosnih usklađenja, ponajprije potraživanja od kupaca te su u 2018. godini povećana za 82,4 mil kn ili 5186,60% što je nastalo kao izravna posljedica vrijednosnog usklađenja potraživanja (ponajviše potraživanja od Agrokora).

Financijski prihodi čine 1,18% poslovnih prihoda, a odnose se na pozitivne tečajne razlike i prihode od kamata. Smanjili su se za 3,8 mil kn ili 25,63% zbog značajnog smanjenja prihoda od pozitivnih tečajnih razlika te prihoda od kamata. Financijski rashodi čine 2,13% poslovnih prihoda, a čine ih negativne tečajne razlike i rashodi za kamate te su se u 2018. godini smanjili za 3 mil kn.

Ukupni prihodi iznose 101,18% poslovnih prihoda te je došlo je do rasta ukupnih prihoda za 77,9 mil kna ili za 8,97%, ali je taj rast manji od rasta poslovnih prihoda u promatranom razdoblju. Ukupni rashodi čine 108,77% poslovnih prihoda te su se povećali za 155 mil kn ili 17,97% što je značajno veći rast od rasta prihoda, izravna posljedica čega je ostvareni gubitak razdoblja. Može se zaključiti da je ostvareni gubitak u 2018. godini izravna posljedica otpisa potraživanja društvima u stečaju u toj godini.

4.3. Analiza pomoću pokazatelja na primjeru Alca d.o.o. Zagreb

Analizirati će se pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

4.3.1. Pokazatelji likvidnosti

U ovom dijelu rada analiziraju se pokazatelji likvidnosti. Pod pojmom likvidnosti podrazumijeva se sposobnost imovine (ili dijelova imovine) da se može transformirati u novčani oblik s ciljem podmirivanja obveza. Sva poduzeća u svom poslovanju paze na očuvanje likvidnosti u poduzeću, te pritom najčešće uspoređuju stanje u bilanci kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza.

Najčešće korišteni pokazatelji likvidnosti su:⁴⁰

- Koeficijent tekuće likvidnosti;
- Koeficijent ubrzane likvidnosti;
- Koeficijent trenutne likvidnosti;
- Koeficijent financijske stabilnosti te
- Neto obrtni kapital.

⁴⁰Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

Tablica 3: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Kratkotrajna im.- zalihe	Ukupne kratkoročne zalihe
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Ukupne kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

Izvor: Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

U tablici 3 prikazane su formule za izračun pokazatelja likvidnosti koje su korištene da bi se dobili rezultati prikazani u narednoj tablici.

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti Alca Zagreb d.o.o.

NAZIV POKAZATELJA	2016.	2017.	2018.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,01	0,0021	0,0017
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,56	0,51	0,76
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,11	1,03	1,51
Koeficijent financijske stabilnosti	0,91	0,96	0,79

Izvor: Izrada autorice prema GFI poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

Koeficijent trenutne likvidnosti je pokazatelj koji bi svakako trebalo računati ukoliko postoji kašnjenje u naplati potraživanja (posebice ako potraživanja čine veći dio kratkotrajne imovine). Ovaj pokazatelj stavlja u odnos novac i ukupne kratkoročne obveze. Koeficijent trenutne likvidnosti ukazuje na sposobnost poduzeća za trenutno podmirenje obveza. Minimalna vrijednost tog koeficijenta trebala bi biti 0,10. Poduzeće Alca Zagreb d.o.o. kroz promatrane godine ima nizak koeficijent trenutne likvidnosti, te dodatno tendenciju smanjena, što ukazuje na to da poduzeće iz trenutne likvidnosti, odnosno novca može pokriti samo vrlo mali dio kratkoročnih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti pokazuje ima li poduzeće dovoljno sredstava za pomirivanje kratkoročnih obveza bez prodaje zaliha. Ovaj koeficijent stavlja u odnos kratkotrajnu imovinu umanjenju za zalihe i kratkoročne obveze, te bi preporučena vrijednost trebala biti 1, a minimalno 0,9.⁴¹Koeficijent ubrzane likvidnosti poduzeća je u promatranim godinama manji od preporučene minimalne vrijednosti od 0,9 što implicira da poduzeće nema dovoljno kratkotrajne imovine da bi moglo podmiriti kratkoročne obveze bez prodaje zaliha. Također,

⁴¹Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

vidljiv je trend rasta ovog pokazatelja u promatranim godinama. Ovakav pokazatelj ubrzane likvidnosti implicira da poduzeće značajnije ovisi o prodaji zaliha što je i logično s obzirom na djelatnost.

Koeficijent tekuće likvidnosti mjeri sposobnost poduzeća da podmiruje svoje kratkoročne obveze, stavlja u odnos kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze te bi približna vrijednost ovog pokazatelja trebala biti 2. U situaciji kada je vrijednost pokazatelja manja od 1,5, poduzeće je u riziku od pomanjkanja novčanih sredstava za podmirivanje obveza, ali je svakako pokazatelj nužno usporediti s pokazateljima za druga poduzeća u industriji.⁴² Prema prikazanim koeficijentima tekuće likvidnosti vidljiva je tendencija rasta. Vidljivo je da je pokazatelj u svim promatranim godinama veći od 1, ali je ispod teorijske granice od 2. Isto ukazuje da poduzeće ima dovoljno kratkotrajne imovine za podmirenje kratkoročnih obveza, ali uz pretpostavku urednog unovčavanja imovine buduću nema značajnije zalihe likvidnosti.

Koeficijent financijske stabilnosti stavlja u odnos dugotrajnu imovinu i kapital uvećan za dugoročne obveze. Poželjna vrijednost ovog pokazatelja je 1 ili manje od 1, budući da ako je vrijednost pokazatelja niža od 1, to sugerira da se iz dugoročnih izvora financira kratkotrajna imovina, a ako je vrijednost veća od 1, to sugerira da se iz kratkoročnih izvora financira dugotrajna imovina. Obrtni kapital se može definirati kao uvjet likvidnosti i financijske stabilnosti poduzeća, a računa se na način da se od kratkotrajne imovine oduzmu kratkoročne obveze.⁴³ Prema prikazanim koeficijentima koeficijent financijske stabilnosti je u svim godinama manji od 1, ali sa tendencijom rasta u 2017. godini, ali u 2018. ponovo pada, što znači da poduzeće značajnim dijelom dugotrajnu imovinu financira iz kratkoročnih izvora sredstava.

Do promjena u ovim pokazateljima dolazi ponajprije zbog značajnih promjena u kratkoročnim obvezama koje se nalaze u nazivniku za izračun pokazatelja likvidnosti, dok kada je riječ o koeficijentu financijske stabilnosti, do promjena dolazi ponajprije zbog značajnijih promjena u iznosu dugoročnih obveza.

4.3.2. Pokazatelji zaduženosti

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

Pokazatelji zaduženosti računaju se pretežno na osnovi bilance poduzeća te pokazuju izvore financiranja poduzeća. Ovi pokazatelji prikazuju strukturu kapitala i način kako poduzeće financira aktivu. Pritom je nužno odrediti idealan stupanj zaduženosti za poduzeće, budući da prezadužena poduzeća mogu imati poteškoća u poslovanju (opterećenost poslovanja, odnosno aktive bilance, ali i nemogućnost dodatnih zaduživanja u budućnosti), ali je ponekad zaduživanje povoljnije za vlasnike poduzeća u odnosu na dokapitalizaciju (stoga je nužno pronaći idealan omjer između financiranja vlastitim i tuđim izvorima).

Najčešće korišteni pokazatelji zaduženosti su:⁴⁴

- Koeficijent zaduženosti;
- Koeficijent vlastitog financiranja;
- Odnos duga i glavnice;
- Stupanj pokrića I te
- Stupanj pokrića II.

Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Odnos duga i glavnice	Ukupne obveze	Kapital
Stupanj pokrića I	Vlastiti kapital	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Vlastiti kap. +dug obv	Dugotrajna imovina

Izvor: Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

U tablici 5 prikazan je način izračuna pokazatelja zaduženosti te su pokazatelji prikazani u narednoj tablici.

⁴⁴Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti Alca Zagreb d.o.o.

NAZIV POKAZATELJA	2016.	2017.	2018.
Koeficijent zaduženosti	0,66	0,64	0,71
Koeficijent vlastitog financiranja	0,33	0,36	0,28
Odnos duga i kapitala	2,03	1,80	2,54
Stupanj pokrića I	0,59	0,66	0,50
Stupanj pokrića II	1,10	1,04	1,27

Izvor: Izrada autorice prema GFI poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

Pokazatelji zaduženosti upućuju na relativnu zaduženost poduzeća ili teret kamate i drugih financijskih izdataka na naknade financijerima u dobiti, a predstavljaju svojevrsnu mjeru stupnja rizika ulaganja u poduzeće. Koeficijent zaduženosti pokazuje stupanj udjela obveza u ukupnoj imovini. Poželjno je da koeficijent zaduženosti bude što manji, odnosno da stupanj obveza bude što manji u ukupnoj imovini poduzeća. U pravilu bi vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala biti 0,5 ili manja.⁴⁵ Iz podataka u tablici br. 6 vidljivo je kako je taj koeficijent zaduženosti veći od 0,5 u promatranom razdoblju. Više od pola imovine financirano iz tuđih izvora financiranja (obveze su predstavljale više od 50 % ukupne imovine poduzeća). Najveći koeficijent zaduženosti je bio 2018.g. prvenstveno zbog smanjenja kapitala što je posljedica gubitka nastalog vrijednosnim usklađenjima potraživanja od Agrokor grupe.

Koeficijent vlastitog financiranja upućuje na to u kojem omjeru vlastito financiranje sudjeluje u poslovanju poduzeća. Pokazatelj je bolji što je koeficijent veći, a granična je vrijednost 0,50. Iz podataka navedenih u tablici 6 vidljivo je da koeficijent vlastitog financiranja za poduzeće Alca Zagreb d.o.o. iznosi 0,33 u 2016. godini, 0,36 u 2017. i 0,28 u 2018. godini pa se može zaključiti da koeficijent nije bio zadovoljavajući u nijednoj promatranoj godini jer poduzeće premalo koristi vlastite izvore za financiranje poslovanja.

Koeficijent financiranja upućuje na odnos duga i glavnice, a poželjno je da pokazatelj bude što niži, maksimalno 1. Ako je vrijednost koeficijenta financiranja visoka, to pokazuje da je moguće da postoje teškoće u vraćanju posuđenih sredstava i plaćanju kamata.⁴⁶ Koeficijent financiranja poduzeća Alca Zagreb d.o.o. iznosi 2,03 u 2016. godini, 1,80 u 2017. godini te 2,54 u 2018. godini. Prema tome vidljivo je da je koeficijent financiranja veći od 1 u svim promatranim godinama te da možda postoje teškoće u vraćanju posuđenih sredstava i plaćanju kamata.

⁴⁵ Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

⁴⁶ Ibid.

Stupanj pokrića I prikazuje pokriće dugotrajne imovine kapitalom, dok stupanj pokrića II prikazuje stupanj pokrića dugotrajne imovine kapitalom uvećanim za dugoročne obveze. U situaciji kada je stupanj pokrića II veći od 1, to indicira da se iz dugoročnih izvora financira kratkotrajna imovina što je poželjno.⁴⁷ Stupanj pokrića I pokazuje da dugotrajna imovina u 2018. godini dvostruko premašuje kapital poduzeća što implicira da se dugotrajna imovina financira iz obveza što nije poželjno. U 2018. godini pokazatelj stupnja pokrića II je 1,27 što je veće od 0,5 koliko iznosi stupanj pokrića, što implicira da poduzeće financira dugotrajnu imovinu u cijelosti iz dugoročnih izvora financiranja što je dobro, te da se dio dugoročnih izvora koristi i za financiranje kratkotrajne imovine što osigurava određenu zalihu likvidnosti.

Promjene kod svih pokazatelja zaduženosti (osim odnosa duga i kapitala) nastaju zbog promjena u vrijednosti ukupne imovine i strukture izvora financiranja, dok kod odnosa duga i kapitala promjene nastaju zbog značajnih promjena u vrijednostima obveza.

4.3.3. Pokazatelji aktivnosti

U ovom dijelu rada analiziraju se pokazatelji aktivnosti te će se pritom donijeti zaključci o efikasnosti korištenja imovine poduzeća od strane menadžmenta (odnosno učinkovitosti korištenja imovine). Pokazatelji aktivnosti indiciraju kojom brzinom cirkulira imovina u poslovnom procesu. Ovi pokazatelji se koriste da bi se procijenila efikasnost managementa, odnosno efikasnost angažiranja imovine u poduzeću. Poželjno je da vrijednost ovih pokazatelja bude što veća što indicira da se imovina kratko vrijeme zadržava u poduzeću (odnosno da se efikasno koristi) te se na taj način uvelike smanjuju troškovi poslovanja poduzeća (posebice se smanjuju troškovi skladištenja zaliha).⁴⁸

Najčešće korišteni pokazatelji aktivnosti:⁴⁹

- Koeficijent obrta ukupne imovine;
- Koeficijent obrta kratkotrajne imovine;
- Koeficijent obrta dugotrajne imovine;
- Koeficijent obrta zaliha;

⁴⁷Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

⁴⁸Ibid.

⁴⁹Ibid.

- Prosječno vrijeme investiranja u zalihe;
- Omjer zaliha prema prodaji;
- Koeficijent obrta potraživanja;
- Trajanje naplate potraživanja te
- Omjer potraživanja prema prodaji.

Tablica 7: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	Prihod od prodaje	Potraživanja
Dani naplate potraživanja	Broj dana razdoblja	Koeficijent obrta potraživanja
Koeficijent obrtaja zaliha	Prihod od prodaje	Stanje zaliha
Dani vezivanja zaliha	Trenutno stanje zaliha	Prosječni dnevni trošak prodanih dobara
Koeficijent obrtaja dobavljača	Trošak prodanih proizvoda	Obveze prema dobavljačima
Dani plaćanja dobavljača	Broj dana razdoblja	Koeficijent obrta dobavljača

Izvor: Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

U tablici 7 prikazan je izračun pokazatelja aktivnosti te su dobiveni rezultati prikazani u narednoj tablici.

Tablica 8: Pokazatelji aktivnosti Alca Zagreb d.o.o.

NAZIV POKAZATELJA	2016.	2017.	2018.
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,02	1,00	1,16
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	2,40	2,23	2,73
Koeficijent obrtaja potraživanja	4,52	4,19	5,23
Daninaplate potraživanja	81	87	70
Koeficijent obrtaja zaliha	7,69	7,58	7,25
Dani vezivanja zaliha	81,66	83,59	86,81
Koeficijent obrtaja dobavljača	4,99	5,54	5,39
Dani plaćanja dobavljača	73,15	65,88	67,72

Izvor: Izrada autorice prema GFI poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

Koeficijent obrta ukupne imovine u odnos stavlja ukupan prihod i ukupnu imovinu te pokazuje koliko se puta ukupna imovina obrne tijekom poslovne godine. Može se definirati da ovaj pokazatelj pokazuje koliko svaka novčana jedinica imovine doprinosi ostvarenju ukupnih prihoda. Koeficijent obrta ukupne imovine pokazuje koliko se puta s ukupna imovina poduzeća obrne u tijeku jedne godine, odnosno koliko uspješno poduzeće koristi svoju imovinu u cilju stvaranja prihoda. Poželjno je da vrijednost tog pokazatelja bude što veća. Iz podataka

prikazanih u tablici 8 vidljivo je da pokazatelj aktivnosti poduzeća Alca Zagreb d.o.o. iznosi 1,02 u 2016. godini, 1,00 u 2017. godini te 1,16 u 2018. godini pa je vidljivo da je koeficijent obrta ukupne imovine na zadovoljavajućoj razini.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine stavlja u odnos ukupne prihode i kratkotrajnu imovinu te pokazuje koliko se puta tijekom poslovne godine obrne kratkotrajna imovina. Ovaj pokazatelj prikazuje učinkovitost uporabe kratkotrajne imovine u ostvarivanju prihoda.⁵⁰ Kako je vidljivo iz podataka prikazanih u tablici 8, taj pokazatelj za poduzeće Alca Zagreb d.o.o. iznosi 2,40 u 2016. godini, 2,23 u 2017. godini, 2,73 u 2018. godini. Prema tome, koeficijent obrta kratkotrajne imovine poduzeća Alca Zagreb d.o.o. visok je u promatranom razdoblju, što znači da se kratkotrajna imovina koristi produktivno i racionalno.

Koeficijent naplate potraživanja prikazuje prosječan broj dana potreban za naplatu potraživanja od prodaje proizvoda/usluga društva. Manji broj dana potrebnih za naplatu potraživanja pokazuje da poduzeće brže unovčava svoja potraživanja, tj. da u kraćem roku dolazi do novčanih sredstava. Budući da je novac od izuzetne važnosti za upravljanje poduzećem, preferira se uglavnom niža vrijednost ovog pokazatelja, tj. brže unovčavanje potraživanja. Na taj način društvo može djelotvornije (brže) reinvestirati dobivena novčana sredstva te ih pretvoriti u nove prihode. S druge strane, viša vrijednost ovog pokazatelja ukazuje na prodaju proizvoda/usluga uz odgodu plaćanja, ali i moguće probleme u naplati potraživanja (nenaplativa potraživanja). Zato promjene u vrijednostima ovog pokazatelja treba pratiti kroz vrijeme jer je povećanje broja dana naplate često znak poteškoća u naplati potraživanja.⁵¹ Analizirajući poduzeće Alca Zagreb d.o.o. može se uvidjeti kako se broj dana potreban za naplatu potraživanja iz godine u godinu smanjuje što je pozitivno.

Koeficijent obrta zaliha stavlja u odnos prihod od prodaje i stanje zaliha te pokazuje koliko se puta zalihe obrnu tijekom jedne poslovne godine. Poželjna je što veća vrijednost ovog pokazatelja, ali je svakako nužno uzeti u obzir i specifičnosti industrije u kojoj poduzeće posluje.⁵² Vidljivo je da je ovaj pokazatelj u blagom padu što implicira probleme u prodaji poduzeća. Dani vezivanja zaliha stavljaju u odnos trenutno stanje zaliha i prosječni dnevni trošak prodanih dobara te ovaj pokazatelj prikazuje koliko je vremena potrebno da se jedna

⁵⁰ Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

novčana jedinica uložena u zalihe pretvori u novčanu jedinicu prihoda te je pritom poželjna što niža vrijednost ovog pokazatelja (što indicira da poduzeće vrlo brzo transformira zalihe u prihode). Vidljivo je da se zalihe u poduzeću zadržavaju približno 3 mjeseca, te ovaj pokazatelj ne pokazuje značajne oscilacije kroz promatrana razdoblja što uzevši u obzir djelatnost poduzeća i opseg njegova poslovanja ukazuje da poduzeće nema problema sa obrtajem zaliha.

Koeficijent obrtaja dobavljača pokazuje koliko puta godišnje poduzeće isplati dobavljače te je vidljivo da je ovaj pokazatelj u 2017. godini porastao, ali se u 2018. godini ponovo smanjio. Dani vezivanja dobavljača pokazuju koliko dana poduzeću treba da podmiri obveze prema dobavljačima. Vidljivo je da se ovaj pokazatelj u 2017. godini smanjio, ali je u 2018. godini ponovo rastao te poduzeću treba više od 2 mjeseca da podmiri obveze prema dobavljačima.

4.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Ova skupina pokazatelja pokazuje koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda te je nužno da vrijednost pokazatelja bude veća od 1 (ako je vrijednost manja od 1, poduzeće posluje s gubitkom). Najčešće korišteni pokazatelji ekonomičnosti su:⁵³

- Ekonomičnost ukupnog poslovanja;
- Ekonomičnost poslovnih aktivnosti;
- Ekonomičnost financiranja te
- Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti.

Tablica 9: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja (prodaja)	Prihod od poslovne aktivnosti	Rashod od poslovne aktivnosti
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihod	Financijski rashod

Izvor: Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

U tablici 9 prikazan je izračun pokazatelja ekonomičnosti te su rezultati za poduzeće Alca Zagreb d.o.o. prikazani u narednoj tablici.

⁵³ Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

Tablica 10: Pokazatelji ekonomičnosti Alca Zagreb d.o.o.

NAZIV POKAZATELJA	2016.	2017.	2018.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,01	0,93
Ekonomičnost poslovanja (prodaja)	1,02	1,02	0,94
Ekonomičnost financiranja	0,95	0,65	0,55

Izvor: Izrada autorice prema GFI poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja stavlja u odnos ukupne prihode i rashode. U slučaju poduzeća Alca Zagreb d.o.o. u promatranom razdoblju pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja veći je od 1 u 2016. i 2017. godini, te je iznosio 1,02 u 2016. godini i 1,01 u 2017. godini, no u 2018. godini je pokazatelj ispod 1, tj 0,93 što znači da je poduzeće Alca Zagreb d.o.o. u razdoblju od 2016. i 2017. godine poslovalo ekonomično, odnosno s dobitkom, ali u 2018. godini je ostvarilo gubitak. Navedeni gubitak nije posljedica pogoršanja osnovnog poslovanja što se vidi i prema pokazatelju ekonomičnosti poslovnih aktivnosti. Naime, gubitak je isključivo posljedica situacije nastale u Agrokor grupi, odnosno potrebe vrijednosnog usklađenja značajnih iznosa potraživanja prema Agrokor grupi.

Ekonomičnost poslovnih aktivnosti stavlja u odnos prihode od poslovnih aktivnosti te rashode od poslovnih aktivnosti. Pokazatelj ekonomičnosti poslovnih aktivnosti treba biti veći od 1. U 2016. i 2017. godini pokazatelj ekonomičnosti poslovnih aktivnosti iznosio je 1,02, dok je u 2018. godini 0,94. Pad ovog pokazatelja je izravna posljedica rasta poslovnih rashoda koji su porasli kao posljedica rasta vrijednosnih usklađenja potraživanja u 2018. godini.

Pokazatelj ekonomičnosti financiranja prikazuje odnos između financijskih prihoda i financijskih rashoda poduzeća. Vrijednost pokazatelja ekonomičnosti financiranja iznosi 0,95 u 2016. godini, 0,65 u 2017. godini, 0,55 u 2018. godini. Prema tome, taj pokazatelj nije zadovoljavajući u promatranom razdoblju jer su financijski rashodi veći od financijskih prihoda.

4.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Profitabilnost poduzeća ukazuje na njegov položaj na tržištu i kvalitetu menadžmenta. Pokazatelji profitabilnosti računaju se na osnovi bilance i izvještaja o dobiti. Analiza profitabilnosti najvažniji je dio financijske analize poslovanja. Pokazateljima profitabilnosti

mjeri se sposobnost poduzeća da ostvaruje dobit u odnosu na ostvarene prihode, imovinu ili kapital.

Najčešće korišteni pokazatelji profitabilnosti su:⁵⁴

- Neto profitna marža;
- Stopa povrata imovine – ROA te
- Stopa povrata kapitala – ROE.

Profitna marža prikazuje odnos dobiti i prihoda od prodaje. S obzirom na to koja se kategorija dobiti koristi, moguće je izračunati različite profitne marže, odnosno:⁵⁵

- Bruto profitna marža;
- Neto profitna marža;
- Operativna profitna marža;
- Profitna marža prije oporezivanja te
- Marža neto preostalog profita.

Tablica 11: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto profitna marža	Neto dobit	Ukupni prihod
ROA	Dobit nakon oporezivanja	Ukupna imovina
ROE	Dobit nakon oporezivanja	Vlastiti kapital

Izvor: Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

U tablici 11 prikazan je način izračuna pokazatelja profitabilnosti te će se rezultati prikazati u narednoj tablici.

⁵⁴ Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)

⁵⁵ Kravaica Vinković, A. (2019.): Analiza pokazatelja uspješnosti poslovanja na temelju podataka iz financijskih izvještaja, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, slajd 9.

Tablica 12: Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

NAZIV POKAZATELJA	2016.	2017.	2018.
Neto profitna marža	0,02	0,01	-0,064
ROA	0,02	0,01	-0,07
ROE	0,057	0,02	-0,27
EBIT	24.436.300	26.486.100	-42.746.900
EBITDA	43.966.900	47.348.400	-20.603.700

Izvor: Izrada autorice prema GFI poduzeća Alca Zagreb d.o.o.

Do smanjivanja ovih pokazatelja došlo je ponajprije zbog smanjivanja neto dobiti, odnosno zbog ostvarenog gubitka u 2018. godini. Neto profitna marža ukazuje na uspješnost upravljanja troškovima u poduzeću. Poželjno je da pokazatelj bude što veći. Iznosi tog pokazatelja za poduzeće Alca Zagreb d.o.o. je 0,02 u 2016. godini, 0,01 u 2017. godini te 0,064 u 2018. godini. Ti pokazatelji upućuju na to da je 2016. godine na jednu ostvarenu kunu prihoda poduzeću prestalo 0,02 kune neto dobiti. Isto tako, od tri promatrane godine 2016. godine poduzeće je ostvarilo najveću profitnu maržu, dok je iduće dvije godine zabilježen negativni trend.

ROA stavlja u odnos dobit nakon oporezivanja i ukupnu imovinu te pokazuje rentabilnost odnosno profitabilnost imovine.⁵⁶Stopa povrata imovine upućuje na to kolika je intenzivnost imovine poduzeća. Poželjno je da je pokazatelj što veći jer je time veća i dobit ostvarena s određenom razinom imovine. Također, stopa povrata imovine odnosi se na dobit koju poduzeće generira iz jedne novčane jedinice imovine. Iznos stope povrata imovine za poduzeće Alca Zagreb d.o.o. je 0,02 u 2016. godini, 0,01 u 2017. godini te -0,07 u 2018. godini, što pokazuje da je 2016. godine na jednu novčanu jedinicu uloženu u imovinu poduzeće ostvarilo povrat od 0,02 novčanih jedinica dobiti, da je 2017. ostvarilo povrat od 0,01 novčanih jedinica dobiti. Prema tome, poduzeće Alca Zagreb d.o.o. je 2016. godine ostvarila najveći povrat imovine na uloženu novčanu jedinu dobiti.

ROE stavlja u odnos dobit nakon oporezivanja i kapital te prikazuje profitabilnost uloženog kapitala.⁵⁷Stopa povrata vlastitog kapitala pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu vlastitog kapitala. Što je veća stopa povrata, to je poduzeće zanimljivije za potencijalne dobavljače, pa je poželjno da je ta stopa što veća. Iznos stope povrata vlastitog kapitala za poduzeće Alca Zagreb d.o.o. je 0,057 u 2016. godini, 0,02 u 2017. godini te -0,27 u 2018. godini, što pokazuje da poduzeće na jednu uloženu novčanu jedinicu

⁵⁶Poslovni dnevnik (2019.): ROA, <http://www.poslovni.hr/leksikon/roa-1510> (21.10.2019.)

⁵⁷Poslovni dnevnik (2019.): ROE, <http://www.poslovni.hr/leksikon/roe-1512> (21.10.2019.)

vlastitog kapitala poduzeće ostvaruje povrat od 0,057 novčanih jedinica dobiti, u 2016. godini, a u 2017. godini povrat od 0,01 novčanih jedinica dobiti, no u 2018. godini taj koeficijent ima negativan predznak.

EBIT prikazuje dobit prije odbitka kamata i poreza na dobit. Iz tablice 12 je vidljivo da bi poduzeće u 2016. i 2017. godini ostvarilo značajno veću dobit da nije moralo plaćati kamate te bi gubitak u 2018. godini bio značajno manji. Iz ovog je vidljivo koliko trošak kamata opterećuje poslovanje poduzeća. EBITDA prikazuje kolika bi bila dobit prije kamata, poreza i amortizacije. Iz EBITDA se može iščitati koliki utjecaj amortizacija ima na ostvarivanje neto dobiti te je vidljivo da bi poduzeće ostvarivalo značajno veću dobit da ima manju amortizaciju, odnosno da primjenjuje niže stope amortizacije.

5. ZAKLJUČAK

Financijska izvješća pokazuju financijske učinke poslovnih događaja i transakcija, sažimajući ih u karakteristične skupine, prema njihovim ekonomskim obilježjima, koji se uobičajeno nazivaju elementi financijskih izvješća. Cilj je temeljnih financijskih izvještaja informirati zainteresirane unutarnje, ali najčešće vanjske korisnike (kreditore, ulagače, kupce, državna tijela, javnost) o financijskom položaju poduzeća te uspješnosti njegova poslovanja kroz pouzdane računovodstvene informacije. Pritom svaki od dionika poduzeća vrši financijsku analizu GFI-a poduzeća na način prilagođen svojim potrebama te ovisno o odlukama koje donosi. Iako je namjena financijskih izvještaja da se istinito i fer prikaže stanje u poslovanju poduzeća tijekom poslovne godine, istima je vrlo lako manipulirati, ovisno o odlukama menadžmenta (ovisno kako sliku o poslovanju poduzeća se želi prikazati).

Financijska izvješća ne obuhvaćaju nefinancijske informacije, pa to korisnici trebaju imati na umu pri donošenju ekonomskih odluka. Pokazateljima financijske analize želi se dobiti informacija o sigurnosti i uspješnosti poslovanja. Jedan dio financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća u određenom razdoblju (najčešće je riječ o godini dana) i temelji se na podacima iz računa o dobiti i gubitku, dok se drugi dio financijskih pokazatelja odnosi na financijski položaj poduzeća u određenom trenutku, odnosno u trenutku sastavljanja bilance (najčešće je riječ o posljednjem danu u poslovnoj godini) te se, samim time, temelji na podacima sadržanima u bilanci poduzeća.

U radu su analizirana financijska izvješća (odnosno bilanca te račun dobiti i gubitka uz korištenje bilješki) poduzeća Alca Zagreb d.o.o. Temeljem horizontalne analize bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o., moguće je zaključiti da je u 2017. godini došlo do povećanja ukupne aktive i pasive, ali je u 2018. godini došlo do ponovnog pada. Rastu aktive u 2017. godini je najviše doprinio rast kratkotrajne imovine, dok su u pasivi najviše rasle kratkoročne obveze. U 2018. godini najveći pad je zabilježen na istim kategorijama, iz čega se može uočiti da iste imaju najveći utjecaj na bilancu poduzeća. Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka može se uočiti da je u 2017. godini došlo do smanjenja dobiti te u 2018. godini do značajnog gubitka u poslovanju. Može se zaključiti da su rashodi od otpisa potraživanja u 2018. godini prouzročili ostvareni gubitak u toj godini.

Temeljem analize pokazatelja likvidnosti, može se zaključiti da je likvidnost poduzeća na zadovoljavajućoj razini sa adekvatnom ročnom strukturom bilance, ali treba naglasiti da ne postoji značajnije zaliha likvidnosti koji bi ublažila eventualne probleme kod naplate potraživanja ili prodaje zaliha.. Nadalje, poduzeće se značajnim dijelom financira iz tuđih izvora, dakle dugom, ali ipak nije prezaduženo. Dodatno pozitivno je što je ročna struktura izvora financiranja adekvatna, budući se dugoročnim izvorima financira dugotrajna imovina.

Kada se analiziraju pokazatelji aktivnosti, može se zaključiti da su ovi pokazatelji zadovoljavajući i ne upućuju na probleme kod naplate potraživanja, prodaje zaliha niti plaćanja dobavljača. Postoji vremenski novčani jaz operativnog ciklusa i novčanog ciklusa, međutim on je kontinuirano na istoj razini što pokazuje da je uspješno premošten drugim izvorima financiranja. Pokazatelji ekonomičnosti i profitabilnosti ukazuju da poduzeće posluje s gubitkom na razini ukupnog poslovanja, međutim na razini poslovne aktivnosti posluje dobro i profitabilno. Isto je posljedica značajnih troškova vrijednosnog usklađenja potraživanja od Agrokor grupe zbog kojih je poduzeće u 2018.godini ostvarilo gubitak, dok je u svim prethodnim godinama poslovala s dobiti.

LITERATURA:

1. Alca Zagreb d.o.o.: Godišnja financijska izvješća, <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> (10.08.2019.)
2. Alca Zagreb d.o.o.: O nama, <https://www.alca.hr/o-nama/> (20.08.2019.)
3. Alpha capitalis: Sveobuhvatna dobit, <https://alphacapitalis.com/financijski-izvjestaji/izvjestaj-o-sveobuhvatnoj-dobiti/> (19.10.2019.)
4. Belak, V. (1995.): Menadžersko računovodstvo, RRiF, Zagreb
5. Belak, V., (2009): „Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine“, Belak excellens d.o.o., Zagreb
6. Bolfek; Stanić; Knežević (2012): Vertikalna i horizontalna analiza poslovanja tvrtke, Ekonomski vijesnik, Zagreb
7. Dečman, N.(2012) Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj
8. Ekonomski fakultet u Osijeku: Financijski pokazatelji, http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/8_financijski-pokazatelji.pdf (20.10.2019.)
9. ER services (2019.): Users of accounting information, <https://courses.lumenlearning.com/suny-finaccounting/chapter/users-of-accounting-information/> (16.10.2019.)
10. FINA: Poduzetnici, <https://www.fina.hr/poduzetnici> (15.10.2019.)
11. Guzić, Š., (2009): “Bilješke uz financijska izvješća”, RRIF br.1,Zagreb
12. Jozić, I.: Što nam prikazuju osnovni financijski izvještaji?, <https://profitiraj.hr/sto-nam-prikazuju-osnovni-financijski-izvjestaji/> (18.10.2019.)
13. Kravaica Vinković, A. (2019.): Analiza pokazatelja uspješnosti poslovanja na temelju podataka iz financijskih izvještaja, Sveučilište u Rijeci, Rijeka
14. Kravaica Vinković, A. (2019.): Osnove računovodstva, Veleučilište u Rijeci, Rijeka
15. Kravaica Vinković, A. (2019.): Prihodi i rashodi, nastavni materijali, Veleučilište u Rijeci, Rijeka
16. MRS 1- Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine, 136/09, 8/10, 65/10 i 58/11
17. Perčević, H. (2019.): Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb
18. Poslovni dnevnik: ROA, <http://www.poslovni.hr/leksikon/roa-1510> (21.10.2019.)
19. Poslovni dnevnik: ROE, <http://www.poslovni.hr/leksikon/roe-1512> (21.10.2019.)

20. Slovinac, I.: Primjenjujete li HSFI-e ili MSFI-e?, <https://www.teb.hr/novosti/2019/primjenjujete-li-hsfi-e-ili-msfi-e/> (15.10.2019.)
21. Slovinac, I.: Sitan inventar ili osnovno sredstvo, <https://www.teb.hr/novosti/2013/sitan-inventar-ili-osnovno-sredstvo/> (16.10.2019.)
22. Šodan, S. (2016.): Financijska analiza poslovanja, nastavni materijali uz predavanja, Ekonomski fakultet, Split
23. Vidučić, Lj. (2008.): Financijski menadžment, RRiF, Zagreb
24. Vujević, I. (2005.): Financijska analiza u teoriji i praksi, Ekonomski fakultet Split, Split
25. Vukoja, B. (2013.) „Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka“,
26. Zakon o računovodstvu, Narodne novine, 78/15, 134/15, 120/16 i 116/18
27. Žager, K. i Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb

POPIS SLIKA:

Slika 1: Odnos financijskog izvještavanja i ekonomskih odluka korisnika	6
Slika 2: Standardna bilančna struktura	12
Slika 3: Račun dobiti i gubitka prema metodi ukupnih troškova	15
Slika 4: Račun dobiti i gubitka prema funkcionalnoj metodi	16
Slika 5: Povezanost financijskih izvještaja	19
Slika 6: Pokazatelji analize financijskih izvještaja:	24

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Alca Zagreb d.o.o. za razdoblje 2016.- 2018. godine.....	26
Tablica 2: Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Alca Zagreb d.o.o.	29
Tablica 3: Pokazatelji likvidnosti	32
Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti Alca Zagreb d.o.o.	32
Tablica 5: Pokazatelji zaduženosti	34
Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti Alca Zagreb d.o.o.	35
Tablica 7: Pokazatelji aktivnosti	37
Tablica 8: Pokazatelji aktivnosti Alca Zagreb d.o.o.	37
Tablica 9: Pokazatelji ekonomičnosti.....	39
Tablica 10: Pokazatelji ekonomičnosti Alca Zagreb d.o.o.....	40
Tablica 11: Pokazatelji profitabilnosti	41
Tablica 12: Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Alca Zagreb d.o.o.	42